Authorized by — Lizenz — Izdošanas ātļauja: ICD-OMBG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Čulītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (techniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 5 (37)
Otrdien, 1946. g. 17. XII

Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā. Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D., Bürgermeister-Landmann-Pl. 7, t. 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgerm.-Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 4000

Tādas ir reālās iespējas

DARBA PADOMES ATZINUMI, PĒTĪJUMI UN IZRĒDZES

13. decembrī Eslingenā, LCK delegācijas darba nozares vadītāja inž. A. Brunnera vadībā notika kārtējā Darba padomes sēde, kādas tagad notiek darba jautājumu apspriešanai katru mēnesi. LCK darba nozare, kas darbojas kopš š. g. septembra, tagad paveikusi pirmos organizācijas darbus un varēja ziņot par pirmiem panākumiem nodarbinātības jautājuma risināšanā pie militārās valdības, 3. armijas štāba un UNRRAs darba nozares vadības. 4. decembrī notikuse minēto iestāžu vadītāju darbinieku pirmā apspriede ar Baltijas tautu pārstāvjiem darba jautājumos un šai apspriedei tuvākā laikā sekos citas līdzīgas

Klasificējot turpmākā darba iespējas, tās var sadalīt četros virzienos: 1) vieninieku nodarbināšana sardžu dienestā vai par ierēdņiem armijas un militārās valdības iestādēs; 2) dažādos arteļu darbos armijas iestādēm, piem. būvgrupas, noliktavu strādnieki un transporta kolonnas; 3) darbs rūpniecības uzņēmumos vai paplašinātās nometņu darbnīcās, kas strādātu armijas un DP vajadzībām; 4) darbs armijas uzdevumā ārpus Vācijas, piem. kritušo karavīru kapu apzināšana. Visi minētie darbi visvairāk domāti vīriešiem — vieniniekiem, kas ar iestāšanos noteiktā darba vietā iegūtu arī jaunus dzīves apstākļus. Izņemot darbus rūpnīcās vai paplašinātos nometņu darbnīcu pasākumos, ģimenes cilvēkiem šāda iesaistīšanās mazāk piemērota, jo saistīta ar ilgāku šķiršanos no piederīgajiem.

Pagaidām vēl maz risināts jautājums ir sieviešu darbs. Armijas un UNRRAs iestādes tagad gaida šinī virzienā ierosinājumus no pašiem ieinteresētiem. Par vienu atrisinājuma piemēru varētu minēt Kleinkecas latviešu nometnē ierosināto šūšanas darbnīcu noorganizēšanu armijas pasūtinājumiem. Pirms neilga laika šī nometne jau veica lielāku UNRRAs bērnu uzvalku pasūtinājumu. Atzīmējamas arī sieviešu nodarbināšanas iespējas Eslingenas tekstilfabrikā pie vērpšanas un aušanas. Par līdzīgu pasākumu ziņo arī no angļu joslas, kur kāds tekstīluzņēmums Holandes pierobežā būtu ar mieru nodarbināt ap 500 mūsu tautietes. Vispār iesaistīšanās dažādos darbos angļu joslā ir daudz plašāka gan mežu izstrādāšanā, gan būvdarbos un atsevišķos rūpniecības uzņēmumos.

JAUNI PIEDĀVĀJUMI

Amerikāņu joslā nopietni apsvērami vairāki jauni darba piedāvājumi. Nirnbergā (Fišbachā) komplektē jaunas sardžu vienības, kurās uzņemamo skaits nav ierobežots. Atalgojums šais vienībās paredzēts no 158—900 markām mēnesī, pie kam algā ietilpst ikmēneša kantīnes iepirkumu kuponi 5 dolaru vērtībā. Līdz 100 dolariem nodarbinātie varēs uzkrāt speciālās dolaru noguldījumu grāmatiņās.

Bavārijas apgabala latviešu komiteja saņēmusi darba piedāvājumu no UNRRAs darba nozares pārziņa Minchenē (šo amatu pašreiz izpilda mūsu tautietis P. Bernhards) 300 visu nozaru būvstrādniekiem, mājkalpotājām, pavāriem, istabenēm utt, 400 šoferiem — mechaniķiem, medicīniskam personālam — ārstiem, māsām, sanitāriem un arī nekvalificētiem strādniekiem. No angļu joslas ieradies Rīgas apavu rūpnieks R. Eglītis, kas stājies pie latviešu vadītas apavu fabrikas organizēšanas. Ja Eglītim šim nolūkam neizdosies atrast telpas amerikāņu joslā, tad viņš nolēmis mēģināt pasākumu organizēt franču joslā. — Hanavas kārtotā darbu pasākumā radušies daži traucējumi, tāpēc tajos reģistrētiem tautiešiem jānogaida.

Prof. Burkevics sarunās ar Virtembergas vācu valdību panācis, ka Latvijas augstskolu beigušie var iegūt tiesības uz zinātniska grada ieguvi Vācijā. Reflektantiem jāiesniedz lūgums Virtembergas izglītības ministrijai, pievienojot L. U. diploma norakstu un īsu dzīves aprakstu. 26 mūsu tautieši šīs iespējas jau izmantojuši. Domājams, ka šādas tiesības piešķirs arī Bavārijas vācu valdība. Vācu iestādes tāpat atzīst arī amatnieku diplomus, ko izdevušas Rīgas ģildes vai Amatniecības kamera, bet lai saņemtu darbam materiālus, tad jāgriežas pie attiecīgas apriņķa vācu amatnieku apvienības (Innungen). Ja amatnieki strādā tikai armijas un DP vajadzībām, tad no vācu nodokļiem tie atbrīvoti, pretējā gadījumā padoti vācu amatnieku darba noteikumiem.

KO DARĪT?

Katrai latviešu nometnei iesakāms rūpēties, lai saņemtu ātru un pilnīgu informāciju par darba piedāvājumiem un izredzēm. Šinī nolūkā nometņu komitejām jāizrauga īpaši darba lietu pārziņi, kuriem jāinformējas pie attiecīgā apgabala latviešu komitejas, vai, svarīgākos gadījumos, tieši pie LCK pilnvarotā darba jautājumos Eslingenā. Tiem tautiešiem, kas tagad dzīvo ārpus nometnēm, jānodibina pastāvīgi sakari ar tuvāko latviešu nometni. Tiem, kas no šiem tautiešiem ir bez darba, darba sagādē pēc palīdzības jāgriežas pie tuvākās nometnes darbu lietu kārtotāja.

Pētīšanas stādijā atrodas jautājums par latviešu arodbiedrību, vai aroda kopām, darba un arodniecisko interešu aizstāvēšanai. Iespējams, ka vācu saimniecībā nodarbinātie latvieši saņems līdzīgas arodnieciskās biedrošanās tiesības, kā vācu strādnieki. Armijas vai militārās valdības uzdevumā nodarbinātie katrā vietā savu interešu aizstāvēšanai var izveidot darba arteļus. Arī šajos jautājumos padomus sniegs nometņu darba lietu kārtotāji.

Nedrošības sajūta, kas pēdējā laikā radusies gan ar drošības pārbaudēm, gan pārvietošanu visdrīzāk beigsies tad, ja lielākā tautiešu daļa būs iesaistīta pastāvīgā darbā. Ieteicamākais darbs būtu nometņu darbnīcu paplašināšana, iegūstot jaunus darba rīkus un mašīnas, kā arī sagādājot materiālus, par ko jāsniedz neatlaidīgi pieprasījumi UNRRAi. Vadītājas iestādes šādiem pasākumiem solījušas savu atbalstu. Nometņu darbnīcām jāturpina arī arodu apmācības un tajās jāiesaista iespējami lielāks mūsu jauniešu skaits. Tieši jauniešiem labi jāpārdomā, pirms izšķirties par darbu amata darbnīcās vai apsardzības vienībās.

la

DIBINĀS AMATNIECĪBAS PADOMI

Eslingenā 6. janvarī uz pārrunām pulcēsies amatnieki no visas amerikāņu joslas. Darba kārtībā jautājums par amatniecības padomes dibināšanu.

ESLINGENA POŠAS JAUNAI IZSTĀDEI

Nupat slēgtās izstādes lielo panākumu mudināti, eslingenieši jau pošas atkal jaunai skatei. Šoreiz savu darbību grib rādīt 1700 Eslingenas tautas augstskolas audzēkņi. Izstāde paredzēta no 29. līdz 31. decembrim.

Jaunais UNRRAs ģenerāldirektors — Ģen. Rukss

Par UNRRAs ģenerāldirektoru iecelts ģenerālis Lovels Rūkss (Lowell Rooks). Viņš stāsies Lagvardijas vietā 1947. g. 1. janvārī. Rietumu kauju laikā viņš bija ģenerāļa Eizenhauera štāba priekšnieka vietnieks. Viņa jaunais uzdevums būs likvidēt dažādās UNRRAs funkcijas, lai izbeigtu šīs organizācijas darbību.

2000 žīdu DP gaida kuģus uz Ameriku

„Continental Daily Mail" ziņo, ka Brēmenē arvien nemierīgāki kļūst vairāk nekā 2000 žīdu, kas jau ilgu laiku gaida kuģus, lai brauktu uz ASV. Šo žīdu DP iecelošanas dokumenti jau sen kārtībā. Viņu neveiksmē lielā mērā vainīgi ASV jūrnieku streiki un neparedzēti starpgadījumi. Ap 500 šo bēgļu tāpēc gaida jau kopš septembra. Pa šo laiku DP izceļotāju skaits Brēmenē vien jau pieaudzis uz 2100 un daudzi, kas ieguvuši izceļošanas atļaujas, gaida arī citur. Berlīnē vien esot vairāk nekā 400 tādu gaidītāju.

Liela daļa no tiem, kas atrodas Brēmenē, paredzējuši, ka varēs izbraukt septembrī vai pat augustā, iesaiņojuši siltās drēbes un tagad salst. Gaidītāju nemiers pēc laikraksta ziņām kļūst arvien lielāks un tie pat draudējuši streikot, lai vērstu uz sevi uzmanību.

Austrālija norobežojas pret „bēgļu dempingu"

Kanberā, 10. 12. (AP). Austrālijas imigrācijas ministrs Kolvels (Calwell) paskaidrojis, ka Austrālijas valdība necietīs „plašu visādu ticību, rašu un apvidu eiropiešu dempingveidīgu ieplūdināšanu Austrālijā".

Viņš pateicis šos vārdus atsaukdamies uz ziņu, ka Melburnā nodibinājusies sabiedrība ar nosaukumu „Pajumte un palīdzība" (Shelter and Aid Ltd), kas ar 10.000 mārciņu sterliņu pamatkapitālu grib veicināt imigrāciju Austrālijā. Ministrs paskaidrojis, ka šādas sabiedrības pastāvēšana varot vienīgi „radīt nepatikšanas valdībai un tautai". Iebraukšanas atļaujas Austrālijā izsniegšot vienīgi tādiem bēgļiem, kam Austrālijā tuvi radi, kas apņemas tos izmitināt un apgādāt.

Irānas karaspēks ieņēmis Tebrisu

PADOMJU SAVIENĪBA APSŪDZ IRĀŅU LĪGUMA LAUŠANĀ

Irānas valdības karaspēks no dienvidiem iesoļojis Azerbeidžanas provinces galvas pilsētā Tebrisā. Karaspēks sastapis maz pretestības un Tebrisas „padošanās" izpaudās gubernātora telegrammā Irānas šacham: „Irānas karaspēks ir gaidīts Azerbeidžanā". Lielākais šķērslis valdības karaspēka ceļā bija Azerbeidžanas demokratu partijas biedru uzspridzinātie tilti. Uzspridzināta arī Mianechas pilsētas dzelzceļa stacija. Tebrisas padošanās notika 48 stundas pēc tam, kad valdības karaspēks bija pārgājis provinces robežu. „Continental Daily Mail" speciālkorespondents ziņo, ka Azerbeidžanas demokratu partijas vadītājs Jafars Pišēvari aizbēdzis kopā ar četrām citām militārām un civilām amatpersonām pāri robežai uz Padomju Savienību, tieši gadu pēc Azerbeidžanas „autonomās valdības" nodibināšanas. Labā spārna laikraksts „Atash" ziņo, ka padomju vēstnieks norādījis ministru prezidentam Cvavamam Sultanecham, ka valdības karaspēka ieiešana provincē runā pretim Krievijas un Irānas nolīgumam.

Vašingtonā atsauca krievu presē minētās ziņas, it kā Savienotās Valstis būtu nodevušas Irānas valdības rīcībā 40 četrmotoru bumbvežus. Irāniešu ģenerālis Hasems ziņo, ka apcietināti trīs krievi, no tiem viena sieviete, kas apkalpojuši kādu radiostaciju. Atrasti lieli vairumi šauteņu, munīcijas, ložmetēju, granātu un benzīna.

ASV vēstnieks Teherānā Džordžs Allens, intervijā lūgts izteikties par Tebrisas notikumiem, paskaidrojis: Irānas suverēnitātes izplešanu pāri visām Irānas daļām uzskatu kā par Irānas valdības, tā arī Apvienoto Nāciju uzvaru."

GRIEĶIJAS SŪDZĪBA DROŠĪBAS PADOMĒ

Grieķijas ministru prezidents Caldariss pagājušā nedēļā Drošības padomē cēla priekšā Grieķijas sūdzību par Dienvidslavijas, Bulgārijas un Albānijas iejaukšanos bandu cīņās Ziemeļgrieķijā. Pēc piecu stundu ilgām debatēm par sūdzības apspriešanas veidu, Drošības padome nolēma uzaicināt debatēs arī apsūdzēto valstu pārstāvjus, pie kam Dienvidslavijai tiesības piedalīties visās diskusijās, kamēr Bulgārija un Albānija kā UN nebiedri aicināti vienīgi sniegt paskaidrojumus.

Reuters no Atēnām ziņo par divu amerikāņu preses korespondentu pazušanu. Viņu automobilis atrasts pamests kāda ciema tuvumā, ko bija okupējuši partizāni. Grieķu militārās iestādes izsūtīja armijas rotu pazudušo meklēšanai. Notika apšaudīšanas ar partizāniem. Bet drīz pēc tam korespondenti paši pieteikušies kādā militārā iestādē. Viņi esot vienīgi mēģinājuši uzņemt sakarus ar partizānu bandām.

Baltiešu iesniegums UNRRAs darba daļai

Baltijas tautu darba lietu kārtotāji sestdien, 14. decembrī, Eslingenā izstrādāja un pieņēma tekstu kopējam iesniegumam UNRRAs darba daļai Heidelbergā. Sanāksmē piedalījās LCK delegācijas darba nozares vadītājs inž. A. Brunners, lietuviešu pārstāvis J. Augustaitis un igauņu darba lietu kārtotājs prof. A. Perendi. Kopējo iesniegumu Heidelbergā UNRRAs vadībai nodod šodien un setsdien latviešu, igauņu un lietuviešu pilnvarotie pārstāvji tiešās apspriedēs ar armijas un UNRRAs vadību vēl sīkāk iztirzās visus jautājumus, kas saistas ar darba jautājuma kārtošanu.

LCK darba nozares vadītājs inž. A. Brunners par Baltijas tautu kopējo iesniegumu izteicās:

„Vispirms mēs iesniegumā norādam, ka latvieši, igauņi un lietuvieši ar lielāko prieku iesaistītos darbos armijas, UNRRAs vai arī pašu vadībā, bet nekādā ziņā negrib nonākt tiešā vācu pārraudzībā. Tālāk uzsvērām, ka darba sekmes lielā mērā atkarīgas no strādnieku noskaņojuma, kas, savukārt, saistas ar dzīves apstākļiem. Pašreizējā DP situācija nekādā ziņā šos priekšnoteikumus neietekmē pozitīvi. Biežā nometņu pārvietošana, kas saistas ar iekārtoto darbnīcu un dzīvokļu likvidēšanu, ilgstošās pārbaudes un neziņa, vai nebūs jāzaudē DP tiesības, viss tas rada nedrošu noskaņojumu. Tādēļ lūdzām, lai, iesaistoties darbos, mēs saņemtu arī garantiju par nodrošinātu mierīgu dzīvi pašiem strādājošiem un viņu ģimenēm.

Ļoti svarīgs ir atalgojums. Iesniegumā norādam, ka baltieši uz palikšanu Vācijā negatavojas un tādēļ vēlas ar darbu sakrāt sev līdzekļus turpmākām gaitām. Bez atalgojuma vācu markās, mēs vēlamies pēc iespējas lielāku izpeļņas daļu saņemt dolaros (t. s. „scrip" naudā), to sakrāt un, Vāciju atstājot, likumīgi ņemt līdzi.

Tālāk iesniegumā lūdzam nepārtraukt, bet gan paplašināt sākto arodniecisko apmācību, palīdzot izveidot vēl tālāk daudzās nometnēs iekārtotās darbnīcas. Beidzot norādam, ka baltiešu saimē var atrast augsti kvalificētus darbiniekus — inženierus, agronomus, ārstus, juristus, grāmatvežus utt. Tie varētu uzņemties darbu organizēšanu un pārraudzīšanu ne tikai savu tautiešu vidū, bet arī plašākā mērogā. Darba iespējas vēlētos rast arī sievietes.

Visus šos jautājumus esam skāruši kopīgajā iesniegumā un šestdien apspriedē Heidelbergā centīsimies panākt mūsu tautiešiem labvēlīgu atrisinājumu." H. M.

Sarunas Maskavā būs „ļoti ilgas"

FRANCIJAS IEBILDUMI PRET VĀCIJAS CENTRĀLIZĒŠANU

Pēdējās dienās pirms Ziemsvētku pārtraukuma ārlietu ministru padome vēl pārrunāja darba kārtību nākamai apspriedei Maskavā par miera līgumu ar Vāciju, kas kā zināms, sāksies 10. martā Maskavā.

Francijas ārlietu ministra vietnieks Murvī brīdināja pret nodomiem centralizēt Vāciju, apgalvodams, ka vienota Vācija, kas pastāvētu apmēram tādā veidā kā Vācija pēdējos 80 vai 90 gados, neglābjami izraisītu jaunu karu. Francija miera līguma pārrunās noteikti pretošoties visiem sabiedroto nodomiem drīz panākt Vācijas centralizāciju. Viņš pieprasīja arī, lai sarunās Maskavā uzklausītu mazāko Vācijas kaimiņvalstu domas. Preses konferencē viņš paregojis, ka sarunas Maskavā būs „ļoti ilgas". Francija joprojām uzskatot Vāciju par bīstamu kara potenciālu. Tā neesot pret brīvu tirdzniecību starp Vācijas joslām, bet kontrolei par to esot jāpaliek sabiedrotiem, jo vācu iestādes, kam uzdotu šos uzdevumus, varētu izveidoties par atslēgu jaunam vācu centrālismam.

Molotovs privātā sarunā ar Bernsu paziņojis, ka arī visiem tiem amerikāņu laikrakstiem, kuru politiskās nostājas dēļ liegta pastāvīgu korespondentu novietošana Maskavā, atļaus konferences laikā sūtīt turp speciālkorespondentus.

Vienā no pēdējām UN sēdēm kopsapulces prezidents Spāks, paziņoja, ka ir ar mieru palikt Nujorkā līdz 1948. gada Ziemsvētkiem, ja tas būtu vajadzīgs, lai izkļūtu no strupceļa sarunās par ieroču un karaspēka samazināšanu. Šī ultimāta rezultātā 20 valstu apakškomisija tūlīt nolēma ierobežot debates, nosakot, ka pārrunās par katru papildinājumu iesniegtajos priekšlikumos drīkst izteikties tikai divi runātāji, un pret to arī divi.

Galīgā veidā tagad paziņoti miera līgumi ar 5 Vācijas sabiedrotām valstīm. Reparācijas noteiktas šādas: Italijai jāmaksā 360 milj. dolaru, 125 milj. Dienvidslavijai, 105 milj. Grieķijai, 100 milj. Krievijai, 25 milj. Abesinijai un 4,6 milj. Albānijai. Bulgārijai jāmaksā pavisam 69 milj. dolaru, kas sadalāmi Grieķijai un Dienvidslavijai. Rumānijai jāmaksā 300 milj. dolaru — viss Krievijai. Ungārijai — pavisam 300 milj., divas trešdaļas Krievijai, pārējais Čehoslovākijai un Dienvidslavijai. Somijai jāmaksā 300 milj. Krievijai.

POLIJĀ NEPIELAIŽ KATOĻU PARTIJU

„Continental Daily Mail" ziņo, ka Polijas vēlēšanu komisija akceptējusi četru politisku partiju kandidātus vēlēšanām, bet pēc autoritatīvu Varšavas aprindu informācijas liegusi katoļiem piedalīties vēlēšanās ar savu īpašu sarakstu.

Lai gan komisija atzinusi vicepremjera Mikolaičika vadītās zemnieku partijas sarakstu, Mikolaičika pats paskaidrojis, ka cenzūra noliegusi viņam savu kandidātu vārdus publicēt.

Divi virzieni franču noskaņojumā

LEONS BLŪMS FRANCIJAS MINISTRU PREZIDENTS

Parīzē, 12. 12. (DANA-INS). Francijas nacionālā sapulce ar lielu balsu vairākumu ievēlējusi 74 g. veco sociālistu Leonu Blumu par ministru prezidentu. Pēc vairākiem nesekmīgiem vēlēšanu gājieniem, tagad Francija beidzot tikusi pie valdības galvas. Par Blumu nodotas 575 balsis, par otru kandidātu, kreiso katoļu (MRP) partijas priekšsēdi Robertu Šūmanu — 116.

Nacionālās sapulces deputāts un agrākais finanču ministrs Andrē Filips ziņu aģentūras INS pārstāvim pašreizējo sabiedrisko domu Francijā raksturojis šādi: tā daloties divos, gandrīz vienādi stipros virzienos — viens, kas grib pieņemt komūnistu vadību un komūnistisku valdību, un otrs, kas visiem spēkiem cīnās pret to. Vairums no pirmās grupas, kas pēdējās vēlēšanās balsojuši par komūnistiem īstenībā paši neesot komūnisti, īpaši laukos. Tie vienīgi sekojuši vecam franču politiskās dzīves pieņēmumam: labs republikānis balso pēc iespējas tālu pa kreisi. Tā kā viņiem bijis daudz valdību, ar kurām tie bijuši neapmierināti, šie vēlētāji domājuši pamēģināt reiz ar komūnistiem, lai redzētu, vai tie kaut ko spēj. Pie tam šie veletāji paļāvās uz to, ka vajadzības gadījumā vēlāk varēs komūnistus atkal gāzt.

Otrai grupai pieder tie, kas katrā ziņā grib aizkavēt komūnistu nākšanu pie varas; viena daļa tādēļ, ka baidās no tādā gadījumā iespējamām sociālām un saimnieciskām pārgrozībām, otra daļa tādēļ, ka pēc viņu domām komūnistu partija ar savām autoritārajām organizācijas formām var kļūt bīstama viņu ierastajai politisko brīvību sistēmai. Pēdējās vēlēšanās daļa sociālistisko vēlētāju nostājās radikāļu vai MRP pusē tādēļ, lai aizkavētu komūnistu uzvaru.

Sociālistu partija atrodas grūtā stāvoklī, jo mēģina aizkavēt šādu Francijas sadalīšanos divos blokos, kas varētu novest līdz pilsoņu karam. Viņi tādēļ grib atstāt komūnistus valdībā, lai arī tos piespiestu uzņemties daļu atbildības Francijas pārvaldīšanā un lai nenonāktu galīgā cīņas stāvoklī ar partiju, kuŗai patlaban pieder franču strādnieku balsu vairākums. Reizē ar to sociālisti pūlas aizsargāt politiskās brīvības, kuŗas komūnisti noteikti iznīcinātu.

Pēc Filipa domām spēku izlīdzinājumu Francijā spēs rast vienīgi visu to elementu apvienošanās, kas ir par progresīvu saimniecības sistēmu un par personisko brīvību saglabāšanu.

UZTICĪBAS KRIZE

Sadzīves miers balstas nevien uz likumiem, bet arī uz savstarpējas uzticības. Arī tautu miera būvmateriāla — līgumu un deklarāciju saistviela ir uzticība. Noligumi tikai tad balsta visu āttiecību konstrukciju, ja aiz to formulām elpo uzticības pilna atmosfaira. Ja šobrīd, pēc vairāk kā pirms gada pabeigta kara, tik grūti tikt pie miera, tad tas, kā to atzīst starptautiskās autoritātes, vispirmā kārtā ir uzticības jautājums, vai — pareizāki sakot — tā ir uzticības krize.

Ar šīm lietām cilvēcei nekad nav īsti labi veicies. Dažādu politisku, saimniecisku un sociālu ideju vēsture ir gara, bet neviena par nemaldīgu pasludinātā, cilvēcei laimi solītāja ideja nav izpirkusi tos cerību vekseļus, kas sākumā tai doti. Šajā ziņā cilvēces ticība ir smagi pārbaudīta un tās uzticības drumstalas, kas vēl palikušas, drīzāk jāpiedēvē cilvēku neapķlusināmai gribai ticēt un uzticēties, nevis tam gandarījumam, ko dod ticības piepildījums ideju īstenošanā.

Postam, ko cilvēcei nesa otrs pasaules karš, pretim stāv Atlantijas chartas ideju cildenā gaisma. Bet tāpat kā visos laikos, arī tagad arvien vairāk top redzama plaisa, kas šo cildeno deklarāciju šķir no praktiskā piepildījuma tautu sadzīves izkārtojumā. Jaunākais dokuments, kas klaji norāda uz šo plaisu, ir lielākās ASV politiskās partijas — republikāņu nacionālās komitejas priekšsēža Karola Rīsa deklarācija, kurā izteikta nožēlošana, ka praktiskā politikā Atlantijas chartas principi un UN deklarācijas nav piepildītas un ka daudzām mazām, karā cietušām tautām nav dotas apsolītās pašnoteikšanās tiesības.

Tiesības, kas tiek respektētas attiecībā uz lieliem un stipriem, bet — lai gan solītas — tomēr netiek ievērotas, kad ir runa par maziem un vājiem, nedod pamata uzticībai. Šādi fakti nevar stiprināt ne ticību, ne uzticību.

Arī mūsu pašreizējo smago DP stāvokli, gan citādā nozīmē un secībā, grauž un vēl smagāku dara tā pati ticības un uzticības krize. Mēs esam tik daudz vīlušies, tik bieži piedzīvojuši alošanos savā uzticībā, ka dažreiz uzticības krize jau sāk parādīties mūsu pašu attiecībās. Tajā pašā laikā arvien dikstāk mēs vērojam, ka tā apkārtne, kurā šobrīd esam spiesti dzīvot, arī sāk raudzīties uz mums ar augošu neuzticību. DP jēdzienu sāk identificēt ar slaistu un liekēžu jēdzienu. Mūsu stāvoklim par simbolisku kļūst pēdējā Tautu Savienības likvidācijas sanāksme pag. vasaras sākumā Ženēvā, kur nepielaida TS pilntiesīgu dalībnieču — Baltijas valstu likumīgos un tiesīgos pastāvīgos delegātus. Šīs valstis visu laiku bija gan kārtojušas savas saistības un dalības maksas TS uzturēšanai, bet kad nu likvidējoties vajadzēja lemt par TS mantu, tad tām vairs neļāva līdzi spriest, kaut gan Baltijas valstis nebija no TS ne izslēgtas, ne pašas izstājušās.

Gana esam dzirdējuši mūsu labvēļu mierinātājus vārdus un varbūt taisni tiem jāpateicas, ka par spīti pievilšanās sāpēm vēl joprojām g r i b a m ticēt un uzticēties. Spilgts pierādījums tam ir plašā mūsu tautiešu atsaucība piedāvātiem darbiem Eiropā ārpus Vācijas, kaut gan tuvāki darba noteikumi nav zināmi un uz 2 gadiem darbos saistīto ģimenēm jāpaliek Vācijā, kas faktiski nozīmē šo ģimeņu šķiršanu. Jācer, ka šis fakts radīs pareizu novērtējumu un izklidinās augošo neuzticību pret mums, it kā mēs vairītos no darba, it kā mūsu atrašanās šeit būtu tīša vilcināšanās, negribēšana pašiem atjaunot savu dzīvi. Mūsu uztverē uzticībai jārada uzticība, kā lielās, tā mazās lietās, tiklab atsevišķu cilvēku kā cilvēku kopu un tautu vidū.

Kad tas būs noticis, kad pārspēta būs uzticības krize, tikai tad arī varēs īsteni reālizēties tie cildenie principi, kas raksturī deklarācijās un kas it kā veido starptautiskās politikas fasādi. Tad aizvērsies plaisa starp teorijām un praksi, tad tautas — lielas un mazas — patiesi miermīlīgā sadarbībā varēs veidot savu dzīvi katra pēc pašas brīvas izvēles. Tad atkal būs pamats ticībai, pēc kuras cilvēce tā izslāpusi, ka reiz izdosies sasniegt ilgoto stāvokli, kur visām tautām un katram cilvēkam būs nodrošināta brīvība, darbs un cenšanās pēc laimes.

— a b a —

AIZRĀDĪJUMS

No vairākām nometnēm mums ziņo par „Latvijas" saviaicīgu nesaņemšanu. Paskaidrojam, ka visiem pasūtinātājiem laikrakstu nododam pastā jau attiecīgā numura iznākšanas dienā. Laikraksta saņemšanas nokavējumi, kā mums paskaidro, rodas tāpēc, ka pasts uz svētkiem ļoti apgrūtināts ar sūtījumiem.

„Latvijas" kantoris

Kā organizē bēgļu izceļošanu

IMIGRĀCIJAS NOTEIKUMI EKVADORĀ

Redakcija saņēmusi jaunu izdevumu — „Mitteilungen für Auswanderer". Tas ir neliela formāta laikraksts, izdots Vīnē. Izdevējs ir „PPP service" jeb Gildenmēstera akcijas vadība. Laikraksta nolūks, kā tas pats apgalvo, ir sniegt eiropiešiem, kas gribētu izceļot, pareizu un objektīvu informāciju par izceļošanas iespējām, kā arī tieši palīdzēt izceļotājiem no Austrijas un vēlāk arī no Vācijas atrast jaunas mājvietas aizjūras zemēs.

Nezinādami šīs organizācijas mērķus, nolūkus un arī to, cik tā nopietna un solīda, sniedzam minētā laikraksta informācijas atstāstījumu, gan neuzņemdamies atbildību, cik šī informācija autentiska. Pats par sevi saprotams, ka šīs informācijas atstāstījums nav uzskatāms arī par kaut kāda veida pamudinājumu, bet gan liecina, ka imigrācijas jautājums daudzās zemēs kļuvis tik aktuāls, ka tā izkārtošanai Eiropā jau radušies vidutāji.

Ievadā laikraksts norāda, ka miljoniem eiropiešu tagad spiesti pārvietoties. UN, kārtodama šo jautājumu, esot izsūtījusi uz visām imigrācijas zemēm komisijas apstākļu noskaidrošanai uz vietas. Sagaidā, ka šīs komisijas atgriezīsies un ziņos par novērojumiem vēl šogad, vai nākamā gada sākumā. Jau tagad labdarīgas organizācijas un valstis, kas tieši ieinteresētas izceļošanas jautājumos, sākušas sarunas, lai jautājumu atrisinātu iespējami drīz. Lai novērstu kļūmes, kādas notika pēc pirmā pasaules kara, izceļotājus vairs negrib pamest savam liktenim, bet organizēti novietot tā, lai tie tiešām rastu eksistences iespējamības.

Austrijā un Vācijā šo uzdevumu gribot veikt Gildenmēstera akcija, kas darbojas saziņā ar oficiālām sabiedroto iestādēm un Austrijas iekšlietu ministrijas izceļošanas nodaļu. Arī Vācijas oficiālās iestādes — pēc pieminētā izdevuma apgalvojuma — pierādījušas labvēlību šai organizācijai.

Gildenmēstera akcija sniedzot padomus un palīdzību bez atlīdzības. Organizācijas vadītājs Franks van Gēls - Gildenmēsters (Frank van Geel - Gildenmeester, Wien, Mariahilferstr. 47) Hitlera varas laikos esot palīdzējis izceļot 88.000 kristītu žīdu, un 37.000 izceļotājiem samaksājis brauciena izdevumus. Laikraksts brīdina izceļot gribētājus nepadoties izceļošanas psihozei un neklausīt izmantotājiem, kas gribot uz izceļotāju rēķina iedzīvoties. Pagaidām svarīgākais uzdevums esot saskaņot izceļotāju intereses un vēlējumus ar sabiedroto noteikumiem un tiem noteikumiem, kas pastāv ieceļošanas un izceļošanas valstīs.

Runājot par jautājumu, kas vispār varētu izceļot, laikraksts norāda, ka UN komisijas pirmām kārtām interesējoties par DP novietošanu. No Austrijas un Vācijas vispirms varētu izceļot visi bēgļi un pārvietotās personas, kas palikušas bez mājvietām. Austrijā visvairāk šādu ļaužu nākot no valstīm, kas radušās bijušās Austro-Ungārijas monarchijas territorijā. Neesot vēlama tādu speciālistu izceļošana, kuŗu darbs vajadzīgs pašā Austrijā.

KURP VAR IZCEĻOT

Pēc laikraksta informācijas patlaban vislabākās un plašākās iespējas ieceļot pavērušās Dienvidamerikas valstī Ekvadorā, kas jau šodien sagatavojusies uzņemt 20.000 izceļotāju no bijušās Austro-Ungārijas territorijas un paziņojusi, ka vēlāk palielināšot šo skaitu uz apm. 200.000. Ieceļotājus novietošot augstienē, kur klimats pēc ārstu atzinuma esot eiropiešiem pieņemams. Izceļotājus pārvedīšot pa ciemu vienībām, ap 1000 ģimeņu katrā vienībā, jau iepriekš paredzot, ar ko katrs jaunā vietā nodarbosies, lai vienībā būtu visi patstāvīgai ciema dzīvei vajadzīgie speciālisti. Katrai ģimenei paredzēts piešķirt 75 līdz 100 ha zemes. Pirmos 5 gadus kolonisti saņemšot valsts pabalstu. Ja ieceļotāju kvota būtu ļoti augsta, uz ģimeni iznākšot tikai ap 20 ha zemes, bet arī ar to varot iztikt. Blakus šiem ciemiem esot paredzēta arī pilsētu organizēšana.

Arī Kostarika esot paziņojusi, ka ir ar mieru uzņemt 2000 ieceļotāju. Tuvākas ziņas par šo piedāvājumu sniegšot vēlāk. Franks Gildenmēsters esot ievadījis sarunas arī ar Paragvaju, Peru un Angolu.

Gildenmēstera organizācija, kā apgalvo laikraksts, apņēmusies veikt izceļošanas organizēšanu bez atlīdzības. Jau tagad uzsākta 20.000 personu lielas bijušās Austro-Ungārijas pavalstu iedzīvotāju grupas sakārtošana ciemu un pilsētu vienībās. Tiklīdz robežas pavēršoties, šie izceļotāji varēšot doties ceļā. Organizācijas vadītāji pavadīšot tos līdz jaunām mājvietām, lai rūpētos par katra atsevišķa cilvēka novietošanu. Pārceļošanai īrēšot īpašus kuģus. Katra persona sākumā varēšot ņemt līdz 500 kg mantu. Citas mantas varēšot saņemt vēlāk ar spedīcijas firmu starpniecību.

Informācijas daļā laikraksts vēl ziņo, ka UN repatriācijas komisija esot ievadījusi sarunas ar Brazīlijas valdību. Anglijas ārlietu ministrija paziņojusi, ka šo jautājumu pārrunāšanai Riodežaneiro ieradīsies Anglijas un ASV pārstāvji. Argentīna esot nolēmusi uzņemt 100.000 italu izceļotāju un apsverot izceļotāju uzņemšanu arī no citām zemēm. Austrālijas valdība, bez ieceļotājiem no Anglijas, esot ar mieru uzņemt ap 70.000 ieceļotāju no citām zemēm. Vispirms tā vēloties uzņemt skandināvus un šveiciešus, bet esot cerības, ka tā uzņems arī citu tautību emigrantus. Pagaidām Austrālijā varot ieceļot ļaudis, kam tur pazīstami vai radi, kas apņemas pirmos gadus dot viņiem līdzekļus un dzīvokli. „Neue Züricher Zeitung" ziņojot, ka Brazīlija uz izdevīgiem noteikumiem meklē tehniķus un tirdzniecības speciālistus.

KĀDI BŪTU PIRMO IECEĻOTĀJU APSTĀKĻI EKVADORĀ

Plaši laikraksts stāsta par to, kā veikta pirmās ieceļotāju grupas organizēšana Ekvadorai, kas pagaidām parādījusi vislielāko pretimnākšanu izceļotājiem no Austrijas. Kalni un klimats tur esot līdzīgs apstākļiem Bosnijā un Hercogovinā. Ap 600 metru augstumā esot vienmērīgi silts klimats, apmēram līdzīgs tam, kāds ir pie Vidusjūras. Tālāk zemes vidienā esot karstāks. Kordiljeru augstienēs ap 2400—2900 m augstumā valdot mūžīgs pavasaris. Te atrodas galvas pilsēta Kvito ar ap 180 000 iedzīvotāju. Lielākā osta Gvaijkvila atrodas Gvajas upes grīvā. Tai ir 100 000 iedzīvotāju. Abas pilsētas savieno 400 km garš dzelzceļš.

Ekvadoras tirdzniecība un amatniecība vēl vājāk attīstīta nekā citās Dienvidamerikas zemēs. Ir tikai nedaudz fabriku, kas ražo sērkociņus, ziepes, istablietas, šokolādi, saldumus, alu un kurpes. Svarīgākais amats panamas cepuru ražošana. Esmeraldas provincē atrodas naftas avoti, citur marmora lauztuves, vara, zelta, alvas un sudraba raktuves. Zeltu atrod arī Kordiljeru upju gultnēs. Ekvadora izved kakao, kafiju, riekstus, ādas, cukuru, kaučuku, panamas cepures, rīsu, cēlkokus, chinīna sakni, kapoku, bruņu rupuču vākus un naftu. Ļoti svarīgs augļu eksports. Izved bananus, ananāsus, oranžus, citronus, kokosriekstus un mango.

Gildenmēstera uzdevumā ar Ekvadoras valdību par izceļotāju uzņemšanu esot vienojies pulkvedis Valers, kas pats ilgus gadus Ekvadorā dzīvojis. Viņš esot saņēmis paziņojumu, ka var uzsākt pirmās 20 000 bēgļu grupas organizēšanu. Ekvadoras valsts ar kolonizācijas bankas starpniecību izsniegšot aizdevumus un pabalstus namu celšanai, sēklas, darba rīku, mašīnu, lopu, pārtikas līdzekļu un citu nepieciešamo lietu iegādei.

Kolonistu grupas organizējot jāparedzot, ka vajadzīgi speciālisti ceļu, kanalizācijas un elektrifikācijas izbūvei. Pirmajā laikā ieceļotāji no īpaša fonda saņemšot atlīdzību par visiem darbiem vispārības labā. Kolonizāciju veikšot ar aprēķinu, lai izceļotājiem jaunajā mājvietā nebūtu jāstrādā vairāk un smagāk kā dzimtenē. Pie tam iekalkulēšot arī grūtības, ko radīs klimats.

Pulkvedis Valers ar speciālistu grupu vēlreiz došoties uz Kvito, lai uz vietas vienotos par visiem sīkumiem ar Ekvadoras prezidentu Dr. Ibaru (Ibarra). Pēc tam vajadzēšot izceļošanas atļaujas no sabiedroto padomes un Austrijas valdības.

KO SOLA EKVADORA

„Mitteilungen für Auswanderer" vēl informē par vispārējiem noteikumiem ieceļotājiem Ekvadorā. Spēkā esot līgums, ko 1935. gadā parakstījusi Ekvadoras valdība un Ieceļošanas veicināšanas komiteja. Līgums paredzot, ka ieceļotājiem piešķir Ekvadoras pavalstnieku tiesības, izņemot aktīvās un pasīvās vēlētāju tiesības. Tās iegūst tikai ieceļotāju Ekvadorā dzimušie bērni. Valdība uz 30 gadiem nodod minētai komitejai bez atlīdzības 485 000 ha neapstrādātas zemes. Tās sadala 75—100 ha parcelēs. Arsti pārbauda apstākļus katrā parcelē, lai konstatētu vai tās noderīgas eiropiešu kolonistiem. Parceles nodod kolonistiem atkarībā no ģimenes locekļu skaita. Ieceļotājiem nav jāmaksā muita par ievestām istablietām un kolonizācijas piederumiem. Pirmos trīs gadus tie atbrīvoti no visiem nodokļiem. Tiem jāpieņem Ekvadoras pavalstniecība. Viņiem atļauts nodarboties arī ar citiem arodiem vai tirdzniecību. Atļauts dibināt organizācijas ar sociāliem, saimnieciskiem vai kulturāliem mērķiem; šai ziņā ieceļotāji pakļauti tikai vispārīgiem Ekvadoras likumiem. Katrā kolonizācijas apgabalā komitejai jāierīko viena skola, kuŗu ieceļotāju bērniem jāapmeklē obligāti. Atskaitot spāņu valodu, Ekvadoras vēsturi un Ekvadoras ģeografiju, pārējos mācības priekšmetus varot izvēlēties pēc pašu ieceļotāju ieskata. Ieceļotājiem nepieciešami vajadzīgs kolonizācijas kapitāls, kas nav mazāks par 1200 Austrijas šiliņiem. Šī summa jāiemaksā kādā Eiropas bankā un, izkāpjot malā Ekvadorā, to izmaksāšot turienes centrālā banka. Valdība nogādašot kolonistus jaunajā mājvietā bez maksas.

Pulkvedis Valers esot tagadējās sarunās panācis vienošanos par dažiem šī līguma uzlabojumiem. Tos publicēšot tiklīdz līgums būs parakstīts. Starp citu viņš esot panācis atļauju izceļotājiem no bij. Austro-Ungarijas zemēm dibināt pašiem savu ostu. Viņa pats 1935. gadā, sasaistot kopā dažus ciemus un hāciendas, Manabi provinces krastā dibinājis ostiņu Akle, kas atrodoties ciešamā klimata joslā. Šai ostas pilsētai vien būtu vajadzīgi 200 000 ieceļotāju, kas prot pilsētnieku arodus. Šī pilsēta kļūšot kolonizācijas centrs ar tropu slimnīcu un augstākām mācības iestādēm, ieskaitot kolonistu ūniversitāti. Tai esot vajadzīgi amatnieki, tirgotāji un visu nozaru intelektuāli darbinieki.

Lai Ekvadorā varētu novietot iespējami lielāku izceļotāju skaitu, pulkvedis Valers esot ieteicis Ekvadoras valdībai samazināt sadalamo parceļu platību no 75—100 ha uz 20 ha uz ģimeni. Galvas pilsētas Akles iemītnieki nesaņemtu vairāk kā 3 ha, kas pie tam būtu jāpērk, jo turienes zeme nav valsts īpašums.

Pirmos piecus gadus jaunajiem kolonistiem pašu labā būtu jārīkojas pēc valsts un kolonizācijas vadības norādījumiem.

Arī tādos apstākļos strādā latviešu skolas

Vēstule „Latvijai" no Rēgensburgas

Rēgensburgā, kur Donava 170. g. pēc Kristus veldzēja slāpes Romas ķeizara Marka Aurelija cietokšņa cēlējiem, pie kam romiešu celtie mūri vēl tagad redzami, šobrīd mīt ap 1500 latviešu. 1400 latviešu novietoti fon der Tanna kazarmās. Kazarmās novietotie tautieši še neatrodas ilgi. Pirmos uz Rēgensburgu pārcēla filzekiešus, kas 4. un 5. septembrī šķīrās no ērtajām Filzekas virsnieku mītnēm. Oktobrī un novembrī uz Rēgensburgu pārcēlās tautieši no Vertas un Eichštetes nometnēm. Tagad viņi visi apdzīvo trīs četrstāvu un divas mazākas ēkas, no kuŗām vienā ar 54 istabām dzīvo tikai mazbērnu ģimenes. Pārējās ēkās bez atsevišķām istabām ir arī tādas telpas, kur novietoti 12—14 cilvēki katrā. Katrai personai paredzēti vidēji 4 kv. m dzīvojamās platības. Nometnes īpatnība ir vēl tā, ka no visa iedzīvotāju skaita turpat 30% ir bērni un jaunieši līdz 17 gadu vecumam.

Ar decembri šejienes UNRRAs 1046. vienības nometnēs noorganizēja nacionālās pašpārvaldes, kas nodotas nometņu pārstāvniecību rokās. UNRRAs virsniekiem piekrīt tikai šo nacionālo pašpārvaldes nodaļu pārraudzība. Latviešu pārstāvības vadītājs ir inž. V. Karitons.

Nometnes humanitārā tipa Viestura ģimnazijā mācās 69 skolnieki, bet Tālavas tautskolā 135 skolnieki. Ir arī bērnu dārzs. Ģimnazijā mācības notiek divās lielās bij. darbnīcu telpās, bez kāda sadalījuma klasēs. Tautskolai un bērnu dārzam tādās pašās lielās telpās klases atžogotas viena no otras ar gultas segām. Cik ērti šādās klasēs mācīties, viegli iedomāties. Bez tam darbojas valodu kursi, drāmas kopas, koris, vīru dubultkartets „Dzimtene", YMCAs nodaļa, divas skautu un viena gaidu vienība. Pēdējām jūtamu materiālu atbalstu sniedz vecāku un labvēļu padome.

Pirms latviešu ierašanās Rēgensburgā, fon der Tanna kazarmju ēku remontī bija izdoti divām būvfirmām. Bet remontdarbus uzsāka, kad latvieši jau sabrauca pilnas kazarmas. Latviešu komitejā tūliņ nodibināja savu tehnisko biroju, noorganizēja skārdnieku, atslēdznieku, elektrotechnisko un galdnieku darbnīcu un visu laiku palīdz telpu remontos. Darbojas arī kurpnieku, drēbnieku un šuvēju darbnīca un frizētava. Šie pasākumi atrodas techniskā biroja uzraudzībā. Privāti darbojas radio remontdarbnīca, ceļa somu un mechaniskā darbnīca. Ar labām sekmēm strādā kooperātīvās pašapgādes kopas „Gauja" veikals. Apmēram 10% nometnes iedzīvotāju nodarbināti nometnes darbos. Bez tam arī zināms skaits UNRRAs birojos, policijā un armijas darbos.

R. Ūdris

LATVIEŠIEM ZVIEDRIJĀ

beidzot izdevies tikt pie savas ģimnazijas, kas oktobra sākumā atklāta Stokholmā. Stokholmas pilsētas valde apsolījusi ģimnazijai materiālu atbalstu. Par ģimnazijas rektoru iecelts prof. A. Aizsilnieks un tā darbojas vakaros, lai audzēkņi pa dienu varētu strādāt maizes darbu. Ģimnazijai zviedru reālais tips, un tās absolventu diplomus apsolīts pielīdzināt tiesībās Zviedrijas ģimnaziju diplomiem.

DAŽOS VARDOS

Zviedrija un Padomju Savienība noslēgusi kredita līgumu, kas paredz, ka Zviedrija piešķirs Padomju Savienībai miljardu kronu aizdevumu. Ar Norvēģiju Padomju Savienība noslēgusi tirdzniecības līgumu uz diviem gadiem un vienojusies par preču apmaiņu 1947. gadā. Turpinās sarunas par tirdzniecības līgumu ilgākam laikam.

Publisku forumu visu pilsētas lietu pārrunāšanai iekārtos Ulmā.

Ķīnas komūnistu iestādes Charbinā neļauj darboties ASV ģenerālkonsulam, jo Charbina atrodoties militārā joslā.

Starp Angliju un Padomju Savienību atklāta pasta saiņu satiksme caur Somiju.

Vienīgajai giljotinai, kas vēl eksistē, kā vēsta Francijas tieslietu ministrija „saimniecisku iemeslu dēļ" jāpaliek Parīzē. Tapēc uz nāvi notiesātiem Francijas provincēs turpmāk sodu izpildīs nošaujot. Pirms kara Francijai bija divas giljotinas, bet viena sapostīta gaisa uzbrukumā.

Pat Kristus šodien būtu Dienvidāfrikai nevēlams ieceļotājs, runājot par indiešu grūtībām Dienvidāfrikā, pateikusi Indijas pārstāve UN.

Ģen. Štilpnāgelu, bij. vācu virspavēlnieku Francijā, apcietinājušas franču iestādes Vācijā.

Austrālijas arktikas apgabalos atrastas ogles. Austrālijas ārlietu ministra vietnieks ziņojis parlamentam, ka ogļu krājumi varētu būt ļoti lieli. Valdība tos izmeklēšot un izmantošot līdz pēdējai iespējai.

Nometņu dzīve

Svābijas novada Latviešu komitejas (Augsburgā) Palīdzības fonds, kas darbojas kopš 1945 g. maija beigām un kuŗa summas sastāda pašu tautiešu ziedojumi, līdz šim pabalstos izmaksājis vairāk par 12,000 marku, par ko iegādātas 23 protezes un 107 gadījumos izsniegti naudas pabalsti. Pie komitejas pastāv arī studējušo palīdzības fonds, kurā gan pagaidām iemaksātas tikai 364 markas. Atzīmējams, ka komitejas biroja izdevumi pa visu laiku ir tikai 5,80 RM. Par komitejas priekšsēdi novada delegāti ievēlējuši līdzšinējo A. Tīlmani, bet par locekļiem H. Nātiņu, J. Kadeli, S. Sakiņu un E. Raudupi. — Par Augsburgas Haunštetenes nometnes komitejas priekšsēdi, pēc likvidēto Fisenes, Kemptenes un Lauingenas nometņu tautiešu ierašanās, ievēlēts A. Srāders.

*

Kleinkecas latviešu nometnes komitejas priekšsēdis J. Baltiņš nometnes laikrakstā „Ausmas Vēstnesis", aicinādams tautiešus uz Ziemsvētkiem atcerēties tos, kam nometne bijusi jāatstāj, starp citu rakstot: „Visiem mums uz priekšu, saņemot laikrakstus un grāmatas, jāapietas ar tām saudzīgi. Mums jāziņa, ka tās izlasīs tie, kas nav vairs mūsu vidū. Nodosim tos Sarkanā Krusta pārstāvim, viņš tos nodos pēc piederības. Neaizmirsīsim, ka turīgākiem mūsu vidū varbūt būs kādas 100 markas, pārējiem būs viens otra desmitnieks. Neaizmirsīsim, ka no solītajām 30 markām mēnesī (nometnē darbojas palīdzības fonds) tiem par pārtiku būs jāizdod 25 markas, ar pāri palikušajām 5 markām būs jāapmierina pārējās vajadzības".

*

Lībekas nometnēs normālpatērētāji saņem vairs tikai 52 g taukvielu nedēļā.

*

Latviešu nometnē Hersbrukā, ar darba piedāvājumiem pie amerikāņu iestādēm, nometnes darbnīcās nodarbināto amatnieku skaits no 33 sarucis uz 23. Atalgojums paredzēts tikai 15 amatniekiem, bet tie algas kopsummu sadala visiem 23 nodarbinātiem.

*

Hesenes apgabalā no nometnēm izslēgtie tautieši pa lielāko tiesu novietoti vācu bēgļu nometnē Vegšeidē, Gelahauzenas apriņķī. Viņi saņem 200 g maizes un divreiz dienā plānu viru. Sviesta deva 50, desas 150 un marmelādes 150 g nedēļā. Kustība ierobežota pāris kilometru radiusā. Pēc katrām 2 nedēļām 3 dienas atvaļinājums darba meklēšanai apriņķa robežās.

Jonāss Miesnieks

ZĒNI

(2. turpinājums)

Nē, nav spēka, kas iznīcinātu mūsu sirdīs pieķeršanos kokiem un ārēm, debesu gaišajam lokam, saulei un zvaigznēm, vējiem un vēja gaudām. Tie mūs pavada no mūsu mājām, un ne skolai un tās mācībām tos uzvarēt. Mēs sēžam savos koka zirgos — nūjās, ar kuriem esam izauļojuši izcirtumu izcirtumus, puru purus, kalnus un lejas, tekas un birzis. Un jo mūs vairāk spaida, jo vairāk mūsos aug protesta gars.

Mēs ar Ķitanu Jāni, Pūķu Pēteri, Vīndedžu Klāvu, Sera Emīli, to pašu Piču, kas pavada guļamistabā visus brīvlaikus, lai neizspruktu kāda latviešu valodas skaņa klasē, kildojamies un kaujamies, bet mēs kopā arī ciešam bēdas un postu, kas brūk virsū ar jāzepiem un ābramiem. Mēs saliedējamies naidā un draudzībā, spītā un lepnībā par ko vienreizēju, un nav spēka, kas sarautu mūsu sazvērestību, mūsu draudzību, mūsu kopību. Mēs to panākam viens otru piezobodami, viens otram izpalīdzēdami gan „spikeriem", gan ar priekšā sacīšanu, un mūsu vidū nav neviena nodevēja.

„Nākošu nakti būs staigāšana pār līķiem!" paziņo Kitānu Jānis. „Tikai muti turēt."

Visi jau guļamistabā aizmiguši, bet te tumsā pēkšņi kas sākas. Tas ir dumpis pret nagu pucēšanu, vienaldzību, jaunās skolotājas pazemoto stāvokli, krievu dzejoļu kalšanu. Nē, tā ir staigāšana pār līķiem, brēciens pret dzīves ačgārnībām. Kas īsti tas ir, neviens nezina, tikai tumsā atskan Pūķu Pētera balss: „Zēni, piesargiet kājas!"

Sākas staigāšana pa gultiņu kāju galiem, kas atrodas viens pretī otram un kuŗus šķir pašaura ieliņa — ceļš uz krāsni viņā istabas galā. Sākas protests pret absolūto skolotāja vienaldzību pret mums. Tas ir izaicinājums. Negants un trokšņains. Neredzēts un neiespējams. Īsti Bābele. Trīs lielākie zēni, — bet to vidū nebiju es, es neesmu nekāds cīnītājs, tik skatītājs, sāk tumsībā gājienu no viena guļamistabas gala līdz otram un atpakaļ pa gultu kāju galiem. Pašas gultiņas jo cieši viena otrai līdzās, jāpārlec tik ieliņa vienā galā, lai izņemtu cauri tos otras gultu rindas kājgalus, kas atrodas viņā pusē ieliņai. Ne viena vien gultiņa ar troksni iebrūk, apgāžas viena otra vannīte, kuŗa stāv kājgalā zem gultiņas. Lido cisu maisi, pludo ūdens, raud, kliedz, smejas. Visa guļamistaba — te guļ tik zēni — griežas kā raganu rijā. Reizi jāiztrakojas, reizi jāizsmejas, reizi jāizplosas bez mēra un jaudas kaut pasaule bojā ietu. Kāds tā pavēl.

Toreiz pārzinis neteica ne pušplēsta vārda, lai gan labi no rīta redzēja, kas nakti bija noticis. — Tik gudrs viņš bija. Nē, laikam ir labi, ka noklusē to, par ko velti runāt. Ne katru reizi viss ir savaldāms, noslēpjams; ir lietas, ko nevar apspiest nekāds spēks, ne vara, un tā ir tā jaunā enerģija, — ciki nu saprata, ka tas protests — bet visi trakoja, — kas plēta vaļā spārnus lidojumam, lai nu kāds izrādītos pats lidojums, pieņemams vai atmetams. No tās reizes mēs sākām skolotāju cienīt, bet viņš mūs ievērot. Nē, pat jaunums dažreiz atnes savu labumu, arī staigāšana pār līķiem . . .

(Turpmāk beigas)

K. Dziļleja

Kur miers?

Nāk un aiziet gads pēc gada —
Un tu vēl arvienu maldies?
Vai tu Peram Ģintam rada?
Pogu lējējs uzsauks: valdies!

Pogu lējēj, nāc, es vēlos,
Vēlreiz pārkausē man sirdi!
Vēl tik drīz tā neizkvēlos,
Tīrs lai šoreiz lējums, dzirdi!

Vēlreiz jaunā ceļā dodos,
Izrakstītus grožus valdu.
Heisā! Traucos es kā godos,
Mielastam kur klāj jau galdu.

Sapņotājs es bijis — būšu,
Ilgoties man nav vēl gana.
Mieru sirdij vai kur gūšu?
Mieru tikai — kalnā zvana.

Kaut drīzāk tiktu mājās

SARUNA AR DZIEDĀTĀJU HERTU LŪSI

Par Hertu Lūsi domājot, tūliņ jādomā par mūsu Operu, jādomā par vienkārši svinīgo Universitātes aulu, mājīgo Konservatorijas vai grezno Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijas zāli, kur gan prieka, gan bēdu dienās skanējusi Hertas Lūses balss. To, dziedones mākslas un personības valdzinātī, klausījušies tūkstoši un atkal tūkstoši, gūdami spēku dažai smagai stundai. Hertas Lūses vārds sevišķu spožumu guva abu okupāciju gados, kad pat dziesma bija iežņaugta cenzūras un nebrīvības važās, bet Lūse kopā ar Adolfu Kaktiņu un Marisu Vētru dziesmā nebaidījās pateikt to, ko domāja un juta nevien viņi paši, bet visa latviešu tauta.

Savas latviskās pārliecības dēļ Herta Lūse tagad staigā trimdas nelīdzeno ceļu. Un arī šeit, svešā zemē un svešos ļaudīs, nav apklususi viņas dziesma.

Arī pašreiz dziedone ir koncertu braucienā, kad, sagatavojies daudz jautāt un daudz dzirdēt, viņas ceļu krusto žurnālists.

„Paldies, iet jau labi", saka dziedone, „ja tikai tiktu uz mājām, lētu kaut vai kājām". Un viņas vārdos izskan visu mūsu ilgas un vēlējums.

Pirmais svešniecības laiks Lūsei pagājis Dancigā. Dziesma tur viņai bijusi gandrīz vienīgā manta, jo Vācijā māksliniece atvesta tikai ar divi koferiem. To stāstot viņa skumji pasmaida par dažām savām kollēgām, kas ne par ko nevarējušas šķirties no labi iekārtotā dzīvokļa un mājas ērtībām.

Pēc pāris mēnešu nodzīvošanas Dancigā, frontei tuvojoties, dramatiska bijusi bēgšana uz Flensburgu, kur dziedone sagaidījusi sabiedroto spēkus un pēc tam daudz koncertēdama, nodzīvojusi līdz pag. gada oktobrim, kad pārcēlusies uz Zēgebergu, bet pirms dažiem mēnešiem mājas vieta rasta Blombergā. Šeit, kā izteikušies augsti angļu armijas un UNRRAs pārstāvji, esot sapulcināts Baltijas mūziķu un operas zvaigžņu vairākums.

Svēšumā pavadītajā laikā Lūsei koncertu bijis ļoti daudz, un tie visi arī pašai dziedonei devuši prieku un iekšēju spēku, kaut arī dažreiz jādzied tādos apstākļos, par kādiem mājās ne iedomāties nevarējām. Pirms mēnešiem diviem 13 koncertos dziedājusi arī tautiešu nometnēs amerikāņu joslā. Nepacietīgi gaidīta vēl citās vietās, dziedone apsola nevienu nepievilt, jo domājot vēlreiz braukt uz mūsu pusi.

Koncertos visvairāk uzstājusies kopā ar slaveno kvintetu: Norīti, Teichmani, Rušēvicu, Vīnertu un Štrausu. atsaucība bijusi ļoti dzīva. Daudz dziedājusi arī angļu karaviriem un ir pārsteigta par angļu mūzikas izpratni. Notikuši daudzi koncerti, kuŗos atskaņota tikai klasiska mūzika, un klausītāji — angļu virsnieki — divi stundas priekšnesumiem sekojuši ar aizturētu elpu. Arī latviešu mūzika sajūsminājusi angļus. Mākslinieces pastāsta vairākus gadījumus, ka dziedājusi latviešu autorus ar angļu virsnieku kā pavadītāju, pie kam pavadījums bijis nevainojams.

Hamburgā Lūse pārpildītā namā devusi koncertu arī vāciešiem un saņēmusi vēl citus aicinājumus. Vairākkārt viņa aicināta dziedāt arī Hamburgas vācu raidītājā, bet ne kā latviete Herta Lūse, bet vienīgi kā Herta Lūse. Šadu piedāvājumu dziedone nepieņēmusi, jo, kā pati saka: „Es šeit neatrodas lai slavena paliktu, bet lai sagaidītu, kad varēšu tikt atpakaļ".

Juris Madars

Pētera Ērmaņa sumināšana Vircburgā

Atzīmējot rakstnieka un literātūras vēsturnieka Pētera Ērmaņa 35 darba gadus, Vircburgas latviešu teātrīs 10. decembrī bija sarīkojis svinīgu atceres aktu. Kuplā skaitā pulcējušies Vircburgas latviešu nometņu kultūras un sabiedriskie darbinieki aplausiem sagaidīja jubilāru ar dzīves biedri. Pēc Rasmas Galenieces rakstniekam veltītā dzejoļa nolasīšanas, Andersons plašā referātā raksturoja iezīmīgākos posmus dzejnieka personības attīstībā. Vakara turpinājumā dziedāja tenors A. Lācis, pēc kam pats jubilārs dzīvi un iejūsmīgi noskandēja vairākas savas vārsmas, bet Vircburgas latviešu teātŗa aktrise A. Skurstene nolasīja P. Ērmaņa atmiņu fragmentu un O. Adiane — divi dzejas.

Pirmais jubilāru sveica vakara saimnieks, Vircburgas latviešu teātŗa direktors Ģirts Salnais. Prof. Dr. phil. J. Siliņš sveicināja no Vircburgas Tautas augstskolas, bet no Centrālās nometnes komitejas aploksni un velti pasniedza E. Arnoldijs, novēlēdams jubilāram dievpalīgu, veselību un spēku turpmākā dzīvē. Mēnešraksta „Ceļš" redaktors mācītājs V. Mežezers jubilāram pasniedza trimdā izdotās viņa dzeju grāmatas „Svešos kalnos" pirmo eksemplāru. Sekoja apsveikumi no latviešu nometnēm, organizācijām, redakcijām un rakstnieka cienītājiem. Beigās Ģ. Salnais norādīja, ka dzejnieka 35 gadu darbības apcerēšanai būtu nepieciešami plaši pētījumi, bet mēs esam pateicīgi, ka dzejnieks atkal devis jaunus darbus, ka trimdā piedzīvotais ir pārvarēts, un šis spēks, kas ļauj pārvarēt grūtumu un nebrīvību, ir tas, kas arī nākotnē aizvien spēs atjaunot ticību mūsu dzimtenei. Ērmanis ar saviem darbiem ir pierādījis dzejnieka sūtības nozīmi tautas dzīvē un viņa darbu tēli paliks un piederēs tautai.

Pateikdamies sveicējiem, dzejnieks atzinās, ka skaistos veltījumus viņš vēl aizvien uzskatot par avansu, kas jāizpērk ar turpmākiem darbiem. Bet lai to spētu, vispirms nepieciešami, lai mēs atgūtu mūsu mīļo svēto Latviju.

S. Br.

Kas un kur?

Rakstniece Rita Liepa strādā Heidelbergā laikraksta „The Heidelberg Post" redakcijā. Rakstniece vairākus savus darbus pārtulkojusi angļu valodā un par tiem ieinteresējušās liela amerikāņu laikrakstu redakcijas.

Apgāds „Māra" Bernsenē Skolu bibliotēkas serijā izdevis Poruka stāstu Brūklenāja vainags ar iejūtīgu J. Rudzīša Poruka personības un mākslas uzskicējumu.

Apgāds „Kursa" Gēsthachtā izdevis Emīla Skujenieka stāstu un novelu krājumu Sīkās kļūmes ar B. Streimaņa zīmētu autora ģimetni. Šis pats apgāds sola izdot arī Mintauta Egliša grāmatu Meistara Celma kapella un Pāvila Gruznas Likteņi.

Augusta Ozoliņa apgāds Augsburgā izdevis A. Baumaņa rediģēto Latviešu kalendāru 1947. gadam, kuŗā bez kalendārija arī Ed. Patvaldnieka, K. Miķelsones, P. Ērmaņa, Mirdzas Timmas, K. Lesiņa, K. Dāles un K. Dziļleja dzejoļi un stāsti.

Kultūras chronika

Romānu 27 sējumos pabeidzis franču rakstnieks Žils Romēns, dzīvodams ASV. Romānu cikls saucas „Cilvēki ar labu gribu" (Les hommes de bone volonté).

Uzvedumu rekordu — 3182 izrādes ASV sasniegusi Erskina Koldvela luga „Tabakas ceļš" (Tobacco Road). Šo rekordu, šķiet, drīz pārspēs Hovarda Lindseja un Rusela Kruza „Dzīve ar tēvu" (Life with Father), ko izrāda jau astoto gadu no vietas.

Par Franču akadēmijas locekli mirušā vēsturnieka Obrī vietā ievēlēts bij. Francijas ministru prezidents un kreiso republikāņu ūnijas priekšsēdis Eduards Erio.

Starptautiska skolas grāmatu pārbaude nolemta UNESCO. Pārbaudot skolas grāmatas visā pasaulē, no tām svītros visus vēstures tekstus, kas var radīt neuzticību, naidu vai pamudināt uz karu. UNESCO paredzēts dot tiesības šo principu pārkāpumus nodot UN Drošības padomei izlemšanai.

Vācu dziedonis Richards Taubers Ņujorkā uzstājas operetēs un koncertos Brodvejā, lai pie tam dotos uz Angliju. Taubers kopš 1939. g. ir Anglijas pavalstnieks un kara laikā piedalījies daudzās frontes turnejās. Taubers arī pats komponējis operetes „Vecā Čelsija" (Old Chelsea) par Londonas bohēmu. Angļu Šuberta filmā „Blossom Time" viņš tēloja titullomu.

Amerikāņu rakstnieks Džons dos Pašos, kas kļuvis pazstams pēc pirmā pasaules kara ar saviem ļoti reālistiskajiem romāniem, nodomājis sarakstīt darbu par Nirnbergas prāvu.

AIZRĀDĪJUMS

Pārņemdami Bavārijas apgabala Latviešu komitejas agrāko laikrakstu „Bavārijas Latviešu Vēstnesis" ar tā nenokārtotām abonementu saistībām, saziņā ar BALK uzaicinam līdz š. g. 31. decembrim visus tautiešus, kas iemaksāto abonēšanas maksu apmēros „Bavārijas Latviešu Vēstnesi" nav saņēmši, un nav atprasījuši iemaksāto abonēšanas naudu, paziņot „Latvijas" kantorim (Bürgermeister Landmann Platz 7, Günzburg/D., Bayern, 13b) savas tagadējās adreses, pēc kam tiem nenokārtotās summas apmēros piesūtīsim laikrakstu „Latvija". Līdz šī gada 31. decembrim nepieteiktās un neatmaksātās „Bavārijas Latvieša Vēstneša" abonēšanas maksas BALK uzskatīs par ziedojumu komitejai.

„Latvijas" kantoris

V. Somersets Moms
(W. Somerset Maugham)

Draugs nelaimē

Jau trīsdesmit gadu esmu pētījis citus cilvēkus. Nekā daudz par tiem joprojām nezinu. Es noteikti negribētu pieņemt darbā kādu kalpotāju tikai tāpēc vien, ka viņa izskats man patiktu, un tomēr man šķiet, ka mēs visi vērtējam cilvēkus, ko satiekam, visvairāk pēc sejas. Mēs spriežam par cilvēku pēc viņa zoda apveida, pēc viņa acu skatiena, pēc mutes līnijām. Man šķiet, ka mēs diezgan bieži maldāmies. Romāni un lugas bieži vien tik maz atbilst īstenībai taisni tāpēc, ka rakstnieki — varbūt gan nepieciešamības spiesti — darina savu varoņu raksturus no viena gabala. Viņi nevar atļauties rādīt pretrunīgus raksturus, jo tad tie klūtu nesaprotami, bet tomēr mēs visi patiesībā esam apveltīti pretrunīgām īpašībām. Mēs esam juceklīgs nepastāvīgu īpašību murskulis.

Šis pārdomas man uzmācās tāpēc, ka šorīt laikrakstā izlasiju, ka Kobē miris Edvards Haids Bertons. Viņš bija tirgotājs un darbojās Japānā jau daudz gadu. Es pazinu viņu ļoti maz, bet viņš mani interesēja tāpēc, ka reiz ļoti pārsteidza. Ja nebūtu šo stāstu dzirdējis no viņa paša, nekad nebūtu ticējis, ka viņš spējīgs kautko tādu izdarīt. Vēl jo dīvaināki tas bija tapēc, ka gan pēc izskata, gan arī pēc uzvešanās viņš šķita pavisam noteikts tips. Viņš vairāk par jebkuŗu citu šķita darināts no viena gabala. Viņš bija pasīks vīrinš, ne vairāk kā piecas pēdas garš, un ļoti kalsns, baltiem matiem, grumbainu, sārtu seju un zilām acīm. Domāju, ka viņam bija ap sešdesmit, kad viņu pazinu. Viņš vienmēr bija glīti un rūpīgi ģērbies, saskaņā ar savu vecumu un stāvokli.

Kaut gan viņa kantoris atradās Kobē, Bertons bieži ieradās Jokohamā. Man reiz gadījās dažas dienas uzkavēties tur kādu kuģi gaidot un tad angļu klubā mani iepazīstināja ar Bertonu. Mēs kopā spēlējām bridžu. Viņš spēlēja labi un augstsirdīgi. Viņš nerunāja daudz, ne tad, ne arī vēlāk, kad iedzērām, bet viss ko viņš teica, bija prātīgi. Viņam piemita pakluss, sauss humors. Viņš šķita klubā iemīlots un vēlāk, kad viņš bija aizgājis, citi raksturoja viņu par vienu no vislabākajiem biedriem. Nejauši izrādījās, ka abi esam apmetušies Granhotelī. Nakošā dienā viņš ielūdza mani pusdienās. Satiku viņa sievu, resnu, pavecu un smaidīgu, un divas meitas. Tā nepārprotami bija vienota un sirsnīga ģimene. Man liekas, ka svarīgākais, ko pie Bertona ievēroju, bija viņa laipnums. Viņa maigajās zilajās acīs bija kautkas ļoti pievilcīgs. Viņa balss bija ļoti mīksta. Nemaz nevarēju iedomāties, ka tā spētu izteikt dusmas, viņa smaids bija labsirdīgs. Tas bija vīrs, kas saistīja uzmanību, jo likās skaidrs, ka tas ir cilvēks, kas mīl citus cilvēkus. Viņam bija šarms. Bet viņš nelikās lišķīgs. Viņš mīlēja paspēlēt kārtis un iedzert, mācēja izstāstīt zobgalīgu joku, un jaunībā viņš bijis krietns sportists. Viņš bija bagāts vīrs, bet katru peņiju bija nopelnījis pats ar savu darbu. Man šķiet, ka viens iemesls, kādēļ viņš šķita tik simpatisks, bija arī tas, ka viņš bija tik mazs un sīkš; tas izraisīja vēlēšanos aizsargāt viņu. Likās, ka viņš nevarētu nelaipnību paciest.

Kādu pēcpusdienu sēdēju Granhoteļa terasē. Tas bija pirms zemes trīces un toreiz vēl bija ādas atzveltņi. No terases bija lielisks skats uz ostu un satiksmes burzmu. Tur bija lieli tvaikoņi ceļā uz Vankuveru un Sanfrancisku vai uz Eiropu caur Šanhaju, Honkongu vai Singapuru; tur bija visu valstu prečinieki, netīri un jūras nobrāzti, džonkas augstiem priekšgaliem un krāsotām burām un neskaitāmi sampāni. Tā bija drudžaina, nemierīga aina un tomēr, nezinu kāpēc, tā nomierināja nervus. Tā bija romantika un likās, ka vajaga tikai pasniegt roku, lai aizkartu to.

Bertons ienāca terasē un ieraudzīja mani. Viņš apsēdās krēslā blakus man.

„Ko jūs teiktu par kādu glāzīti?"

Viņš paplaukšķināja rokas un lika, bojam atnest divus džinus. Kad tos atnesa, kāds vīrs pagāja garām pa ielu un, mani ieraudzījis, pamāja ar roku.

„Vai jūs pazīstat Terneru?" jautāja Bertons, kad es atmāju sveicienam.

„Satiku viņu klubā. Man stāstīja, ka viņš esot vīrs, kas dzīvo uz parāda."

„Laikam gan. Mums te daudz tādu."

„Viņš ir labs bridža spēlētājs."

„To viņi visi prot. Pērn te bija viens tāds puisis, sagadīšanās pēc mans vārda brālis. Viņš bija labākais bridža spēlētājs, kādu jebkad esmu sastapis. Varbūt esat viņu kādreiz Londonā saticis. Viņš sevi sauca par Leniju Bertonu. Domāju, ka viņš bijis labāko klubu biedrs."

„Man šķiet, ka tādu vārdu gan neesmu dzirdējis."

„Viņš bija patiešam ievērojams spēlētājs. Likās, ka viņam būtu kāršu instinkts. Taisni neticami Spēlēju ar viņu ļoti bieži, Viņš bija Kobē labu laiku."

Bertons iedzēra.

„Tas patiesībā ir interesants stāsts," viņš sacīja. „Ģertons nebija launs. Vienmēr bija labi un glīti ģērbies. Savā ziņā viņš bija pat skaists. Sievietes par viņu runāja ļoti daudz. Viņš nebija launs, zināt, tikai nesavaldīgs. Protams, dzēra pārāk daudz. To tādi puiši vienmēr dara. Katru mēnesi viņš dabūja kādu nieku naudas no mājām, un kādu nieku viņš piepelnīja ar bridžu. Viņš arī man ņoņēma labu tiesu naudas, to nenoliedzu."

Bertons laipni pāsmējās. Es zināju no paša piedzīvojumiem, ka viņš prot kāršu spēlē zaudēt un nesaigt. Viņš nobraucīja gludi skūto zodu ar kalsnu roku. Vēnas izspiedās un roka šķita gandrīz caurspīdīga.

„Domāju, ka tapēc viņš arī nāca taisni pie manis, kad bija nogājis no grauda. Tapēc, un tad arī tā iemesla dēļ, ka mums vienādi uzvārdi. Viņš kādu dienu ieradās pie manis kantorī un prasīja darbu. Biju ļoti pārsteigts. Viņš stāstīja, ka nesanemot vairs no mājām naudu un gribot strādāt. Jautāju, cik viņš vecs.

„Trīsdesmitpieci," viņš atbildēja.

„Un ko esat darījis līdz šim?" es jautāju.

„Nu — neko sevišķu," viņš atbildēja.

Nevarēju nesmieties.

„Baidos, ka tagad uzreiz nevarēšu jūsu labā nekā darīt," es teicu. „Atnāciet vēl pēc trīsdesmitpieciem gadiem, tad raudzīšu jums palīdzēt."

Viņš nekustējās un kļuva gluži bāls. Brīdi vilcinājās un tad izstāstīja man, ka kādu laiku kāršu spēlē vairs nelaimējies. Viņš nebija palicis pie bridža, bet sācis spēlēt pokeru, un aptīrīts. Nu viņam nebija ne penija. Viņš bija iekīlājis visu, kas tam piederējis. Viņš nevarēja vairs samaksāt viesnīcas rēķinu, un vairāk nekreditēja. Ja viņš nedabūšot darbu, tad atliekot pašnāvība.

Brīdi raudzījos viņā un ievēroju, ka viņš tiešām sabrucis. Viņš bija dzēris vairāk nekā parasti un izskatījās piecdesmit gadu vecs. Sievietes par viņu tik daudz vairs nejūsmotu, ja tādu redzētu.

„Labi," es tad teicu, „vai bez kāršu spēles neko citu neprotat?"

„Māku peldēt," viņš atteica.

„Peldēt?"

Lāga negribēju savām ausīm ticēt — tā likās gluži traka atbilde.

„Biju savā augstskolā labākais peldētājs."

Sāku saprast, ko viņš grib. Esmu pazinis tik daudzus vīrus, kas augstskolā bijuši mazi dieviņi un nevar to aizmirst.

„Es pats jaunības dienās biju itin labs peldētājs," es atbildēju.

Piepeši man radās ideja.

Bertons pārtrauca stāstu un pagriezās pret mani:

„Vai pazīstat Kobu?" viņš jautāja.

„Nē," es atbildēju. „Vienreiz biju tur, bet tikai pārnakšņoju."

„Tad jūs nepazīstat Šojas klubu. Kad biju jauns, tad no turienes peldēju apkārt bākai un kāpu malā Tarumi ragā. Tas ir trīs jūdžu gars ceļš un visai grūts straumes dēļ. Izstāstīju savam jaunākajam vārda brālim par to un piebildu, ka došu viņam darbu, ja viņš šo peldējumu veiks.

Redzēju, ka viņš satrūkās.

„Jūs apgalvojāt, ka esat peldētājs," es teicu.

„Neesmu sevišķi labā formā," viņš vairījās.

Neteicu nekā. Paraustīju plecus. Viņš brīdi lūkojās manī, tad pamāja ar galvu.

„Labi," viņš sacīja. „Kad gribat, lai peldu?

Paskatījos pulkstenī. Bija tikko desmit.

„Peldēšana neilgs vairāk par stundu un ceturksni. Aizbraukšu uz ragu pusvienos un satikšu jūs tur. Atvedīšu jūs atpakaļ uz klubu, lai varat apģērbties, tad kopā iekodīsim."

„Norunāts," viņš piekrita.

Sarīkojāmies, novēlēju viņam labu veiksmi un viņš aizgāja. Man torīt bija daudz darba un tikko paguvu tikt līdz pusvienlem uz Tarumi ragu. Bet biju steidzies velti. Viņš tur nekad neatpeldēja."

„Vai viņš pēdēja mirklī nobijās?" es jautāju.

„Nē, viņš nenobijās vis. Viņš sāka peldēt. Bet saprotams, ka viņš dzerdams un negulēdams bija novārdzis. Straume ap bāku bija viņam par stipru. Mēs uzgājām līķi tikai pēc trim dienām."

Labu brīdi neteicu nekā. Biju diezgan samulsis. Tad jautāju Bertonam:

„Vai tad, kad izteicāt priekšlikumu, jūs jau zinājāt, ka viņš noslīks?"

Viņš maigi pasmējās, uzlūkoja mani savām zilajām acīm un nobraucīja ar roku zodu.

„Jā, bet man tobrīd nebija nevienas brīvas vietas uzņēmumā."

Kārlis Bileskalns,
Latvijas rekordists svaru celšanā

Smagatlēts pret paša gribu

Kārlis Bileskalns, kas sportam uzticīgs jau 21 gadu, tagad dzīvo Eitīnas latviešu nometnē un ir UNRRAs 111. vienības sporta vadītājs. Vēl vienmēr nepārspēti 5 viņa Latvijas rekordi svaru celšanā, no tiem vērtīgākie pussmagā svarā abrocīgā raušanā 106,75 kg un abr. grūšanā 141,25 kg, kas sasniegti 1939. g. Rīgā.

Visas atmiņas par manas dzīves skaistākajām dienām saistītas ar sportu.

Šķiet, ka esmu atkal savā dzimtajā pilsētā Ventspilī. Sporta biedrības Spara stadionā pašreiz ir starts 100 m skrējienā. Pa kreisi man Latvijas rekordists Jānis Ķīvītis, desmitcīņnieks Ansis Kalniņš un vēl daži citi skrējēji. Šāviens. Kā bulta aizlido ātro kāju īpašnieks Ķīvītis, cieši aiz viņa esmu es un tad pārējie sacensoņi. Uzvar, protams, Ķīvītis, bet es, nepazīstamais „ventiņš", izcīnu otro vietu. Tajā pašā dienā Jānis Jordāns, kas nu jau aizsaulē, lodes grūšanā manī pieveic tikai par 8 cm.

Panākumi radīja lielu sajūsmu un nu ļoti nopietni trenējos. Ziemā nedaudz pievērsos svaru celšanai, kas papildināja manus vieglatlētikas treniņus. Nekas tomēr nepagāja nepamanīts Spara priekšnieka Kampara vērīgajām acīm. Kādu vakaru viņš paziņoja, ka man jābrauc uz Rīgu un jāstartē Latvijas meistarsacīkstēs svaru celšanā.

Aizbraucu. Sākās sacīkstes un jutu, ka gluži bez spēka neesmu. Rezultātā — kļuvu Latvijas meistars pussmagā svarā un abrocīgā grūšanā sasniedzu jaunu valsts rekordu (125 kg). Mūsu ilggadējais meistars un rekordists Alberts Ozoliņš, kas vēlāk bija mans labākais draugs, nekādā ziņā neticēja, ka esmu tikai iesācējs. Es klusībā esot trenējies jau vairākus gadus.

Tā nu pret paša gribu kļuvu svaru cēlājs. Jau nākamā sezonā mani ierindoja Latvijas valsts vienībā. Vislielāko uztraukumu piedzīvoju Krakovā, kad spēkojamies ar Polijas atlētiem. Drošs paliek drošs — jau sākumā mēģināju uzcelt lielāku smagumu. Taču tik nelaimīgi, ka pakritu. Draudēju „izgāst" visu mūsu vienību. Apbrunojies ar jaunu enerģiju, paaugstināju svaru, un raušanā atkārtoju savu Latvijas rekordu. Toreiz tiešām negribējās zaudēt, jo pats apzinājos, ka nav daudz vīru Eiropā, kas pussmagā svarā spēcīgāki par mani. Es arī uzvarēju. Ne jau nu tomēr vienmēr svarīgākā ir uzvara, bet gan godīgas cīņas skaistums. To apzinās ikviens krietns sportists.

Pirmajiem startiem starptautisko sacensību arēnā sekoja daudzi citi. Par Latvijas sporta labo slavu esmu cīnījies Zviedrijā, Vācijā, Beļģijā, Dānijā, [illegible]lijā, Igaunijā un Lietuvā.

J. ZNATNAJS AMERIKĀ

Laikr. „Latvju Sports" Libekā ziņo, ka latviešu futbolists Jēkabs Znatnajs nokļuvis Amerikā. J. Znatnajs pēdējā laikā dzimtenē spēlēja Daugaviešu vienībā un vācu okupācijas laikā to ierindoja mūsu izlases futbolistu saimē. Kara dienās Znatnajs nokļuva Holandē, kur dzīvoja arī vēl 1946. g. sākumā, pēc kam viņš devies pāri okeānam.

E. Freimanis spēlē Kīlē

Mūsu izlases futbola vienības centra uzbrucējs E. Freimanis, kas ir viens no latviešu visteicamākajiem futbolistiem emigrācijā, saistījies Ziemeļvācijas populārajā vācu klubā „Holstein Kiel" un gūst tur ļoti labus panākumus. Pēc latviešu izlases futbolistu turnejas dienvidos, Freimaņa dēļ „skrējās" Dienvidvācijas meistars „VfB. Stuttgart" un „Schwaben Augsburg". Mūsu futbolists tomēr noraidīja pat visvilinošākos piedāvājumus kā materiālā, tā arī dzīves ērtību ziņā. Freimanis vēlējās palikt amatieris un tāds ir vēl šodien. „Plēšanās" ap latviešu izcilo sportistu mūs nepārsteidz, jo ļoti labi zinām tā spējas. Izaudzis Liepājas Olimpijas saimē, viņš drīz pārgāja dzīvot Rīgā, kur saistījās YMCAs vienībā, bet pēdējā laikā spēlēja Daugaviešu sastāvā. Freimanis ātri izvirzījās mūsu labāko uzbrucēju pirmajās rindās, jo viņš savā spēlē lieliski apvienojis tehnisko un taktisko prasmi. Bez tam respektējama lielā atjautība vissarežģītākajās situācijās. Freimanis pašreiz ir savu spēju visteicamākajā briedumā un ar viņu lepotos pat ikviens Eiropas profesionālo klubs. Bez Freimaņa „Holstein Kiel" sastāvā vēl spēlē mūsu jaunās paaudzes apdāvinātais uzbrucējs Gailis (bij. RV) un vārtsargs Vītols (ASK). Arī viņi savā jaunajā vienībā atzīti par krietniem spēkiem.

A. Šm.

Francijā pusmiljons futbolistu

A. VANAGS VĒL VIENMĒR AMATIERIS

Parīzes laikr. „Sports" ziņo, ka Francijā pašreiz ir pāri par 300.000 amatieru futbolistu un 830 profesionālu. Vispār franči tomēr rēķina, ka viņiem futbolu spēlē vairāk nekā pusmiljons sportistu, jo augšminētajā statistikā neietilpst daudzi tūkstoši skolu, augstskolu un darba vietu futbolistu. Mūsu bij. izlases spēlētājs Aleksandrs Vanags vēl vienmēr ir amatieris, kaut arī darbojas profesionālo klubā „Racing Club Strasbourg". Francijas meistarības izcīņā tikko sākušās 2. posma spēles. Vadībā ir rudens meistars „Roubaix" ar 30 p., pēc kam ar 28 p. ieguvumu seko „Strasbourg" un „Reims". Franču prese tieši pēdējā laikā velta izcilu ievērību kā elzasiešu negaiditajiem panākumiem, tā arī mūsu Vanagam, novērtējot pēdējo par augstvērtīgu spēles stratēģi. Meistarsacīkšu nobeigumā futbolisti posīsies valstu sacīkstēm. Francijas vienība 1947. g. sezonā sacentīsies ar Portugāli, Luksemburgu, Angliju, Holandi, Beļģiju un Šveici. Franču futbola reprezentanti 1946. g. bija vieni no visspēcīgākajiem Eiropā un vasaras vidū Parīzē ar 2—1 rezultātu pārspēja pat Anglijas izlasi!

Amerikāņu un franču joslas latviešu meistarsacīkstes galda tenisā notiks 21. un 22. dec. Fuldā. LS un FAPP uzdevumā sacensības rīko Fuldas YMCA. Dalībnieki lūgti ierasties ne ātrāk par 20. decembri. Līdzi jāņem sega un trauks ēdienam.

Kleinkecas „Ausmas" latviešu nometnē tikai 1946. g. augustā J. Zābaka vadībā darbību sāka YMCAs vieglatlētikas sekcija. Pārvarot daudzas grūtības vieglatlētikai tomēr pievērsās lielāks skaits nometnes jauniešu. Labākos rezultātus pagaidām sasnieguši O. Strods, J. Korns, R. Bergmanis, R. Miķelsons, Ž. Luters, J. Ulpis, G. Mamantovs, A. Sils, P. Sils un A. Kalniņš. J. Z.

Fabians fon Šlabrendorfs

Kā vācu virsnieki mēģināja nogalināt Hitleru

PIRMAIS AUTENTISKAIS STĀSTS PAR TO, KĀ KARA LAIK.. ORGANIZĒTI ATENTĀTI PRET HITLERU

(Beigas)

Tā bija patiešām briesmīga vēsts. Vienīgais, ko vēl varējām darīt, bija nezaudēt nervus un divkāršot pūles uzsāktā paveikšanai. Mēs katrā ziņā gribējām izdarīt atentātu pirms sāktos gaidāmā rietumu sabiedroto invazija. Bet neveiksmes sekoja neveiksmei, kamēr 6. jūnijā sākās invazija.

Vai tagad vēl būtu nozīmes atentātu izdarīt? Apspriedāmies un nolēmām, ka uzsāktais jāturpina. Kaut arī Hitlera gāšanai tagad būtu maz nozīmes, mums šķita, ka mums jāpierāda sevi atklātā ciņā, kaut vai lai attaisnotu vācu pretestības kustību vēstures un pasaules priekšā.

22. jūnijā krievi piebiedrojās rietumu uzbrukumam ar lielo ofensīvu austrumos. Laika palika maz. Pēc desmit dienām saņēmu ziņojumu no grāfa Štaufenberga. Viņš bija nolēmis, ka vairāk gaidīt nevar. Viņš pats gribēja doties nogalināt Hitleru. Mums bija jāsagatavojas tam, ka atentāts var notikt kuru katru dienu.

Līdzšinējos plānos Štaufenbergu nebijām iespējamos atentāta izdarītājos ieskaitījuši, jo viņam bija tikai viena roka un otrai trūka divi pirksti. Bet viņš bija bezbailīgs un veikls un viens no nedaudzajiem pretestības vīriem, kas šai laikā varētu Hitleram piekļūt. Viņš tagad bija dzimtenes armijas virspavēlnieka ģenerālpulkveža Froma štāba priekšnieks. Štaufenbergs bija teicis Fromam, ka ir pretnacists, un Froms bija izteicis simpātijas šai nostājai.

Mēs austrumfrontes centrālā armiju grupā nepacietīgi gaidījām ziņas. Beidzot 20. jūlijā pienāca šifrēta telegramma no Berlīnes, ka atentāts izdevies. Drīz pēc tam tomēr vācu radiofons ziņoja, ka noticis atentāta mēģinājums, bet Hitlers tikai viegli ievainots. Vispirms mēs ar Treškovu bijām pārliecināti, ka tie meli. Bet kļuvām šaubīgi, kad drīz pēc tam pa parastiem armijas sakaru ceļiem pienāca vēstis, ka neviena Berlīnē izdota pavēle nav izpildāma. Mēs nezinājām vai atentāts izdevies, vai nē, kamēr Hitlers pats pusnakti teica radio runu.

Vēlāk uzzinājām, ka bija noticis sekojošais: grāfs Štaufenbergs bija ienesis Hitlera kabinetā vēstuļu somu ar sprāgstvielām un laika degli, kas liktu tām eksplodēt pēc dažām minūtēm. Viņš atstāja somu tur un nepamanīts izgāja. Drīz pēc tam viņš dzirdēja tik briesmīgu sprādzienu, ka jau uzskatīja Hitleru un visus, kas bija pie viņa, par beigtiem. Vairākas stundas viņš palika pārliecībā, ka Hitlers beigts. Ar to arī izskaidrojams aplamais ziņojums, ko saņēmām no Berlīnes.

Berlīnē tūlīt pēc atentāta mēģinājuma sākās traks apjukums. Vairāk stundas Štaufenbergs, ģenerālis Olbrichts un vēl viens pretestības dalībnieks, turēja gūstā ģenerāli Fromu. Viņi grbēja tam iegalvot, ka Hitlers beigts, bet viņš no virspavēlniecības bija saņēmis ziņu, ka tā nav. Froms agrāk bija aplecinājis simpatijas mūsu kustībai, bet tagad stūrgalvīgi atteicās sadarboties ar mums, liekot saviem spēkiem ieņemt Berlīni.

Vakarā, kad galīgi noskaidrojās, ka Hitlers izglābies, izdevība jau bija palaista garām. Froms tagad sagūstīja tos, kas bija turējuši gūstā viņu pašu. Viņš pavēlēja nekavējoties nošaut Štaufenbergu, Olbrichtu, Beku un divus viņu biedrus. Ģenerālim Bekam atļāva izdarīt pašnāvību, pārējos nošāva eksekucijas rota.

Ironiskā kārtā Froma rīcība šai liktenīgajā dienā nacistiem nepatika tāpat kā tā nepatika mums. Viņu apvainoja par to, ka viņš ļaujoties pārāk vēlu. Tāpēc arī pašu Fromu pēc tam nošāva.

Visu to uzzināju tikai daudz vēlāk. Naktī pēc nelaimīgā atentāta mēģinājuma mēs ar Treškovu zinājām tikai to, ka pasākums, kam bijām piesaistījuši savu likteni, nebija izdevies. Treškovs teica, ka tūlīt labprātīgi dosies nāvē, iekams nacisti pagūs notvert viņu un izspiest no viņa citu sazvērnieku vārdus. Lūkoju pierunāt viņu pagaidīt. Strīdējamies gandrīz visu nakti, bet nevarēju viņu pārliecināt. Beidzot palikām pie tā, ka Treškovs izdarīs pašnāvību frontes līnijā, bet es lūkošu palikt dzīvs, lai kādreiz varbūt mēģinātu attaisnot pretestības kustību.

Treškovs nenožēloja, ka darbojies pretestībā. Viņš [illegible]a apmierināts ar to, ka darījis labāko, ko varējis, nevien Vācijas, bet arī pasaules labā. „Die kādreiz solīja Ābramam, ka neizpostīs Sodomu, ja varēs atrast tur kaut vienu taisnu vīru," Treškovs teica. „Varbūt, ka mūsu dēļ neizpostīs arī Vāciju."

No rīta Treškovs devās uz 28. strēlnieku diviziju, aizgāja garām pirmajiem posteņiem un neviena nepavadīts devās nevienam nepiederošajā zemē. Tur viņš sevi iznīcināja ar šautenes granātu.

Dažas dienas galdiju pats savu likteni. Nebiju pārsteigts, kad 17. augustā mani pamodināja kāds štāba virsnieks un paziņoja, ka esmu apcietināts. Nākošā naktī sargi nodeva mani galvenā Gestapo cietumā Prinča Alberta ielā Berlīnē.

Tur jau atradās daudzi pretestības darbinieki. Tur bija Dr. Gerdelers, ko bijām cerējuši padarit par jaunās vācu valdības šefu, ģenerālis Osters, kas bija vadījis pretestību, kamēr 1943. gadā Gestapo sāka viņu turēt aizdomās, bijušais vēstnieks Ulrichs fon Hasels un Verners fon der Šulenburgs, kas bija pirmie kandidāti jaunās valdības ārlietu ministra postenim, un Vācijas pretizlūkošanas šefs admirālis Kanariss. Arī vēl citi.

Lielāko daļu no šiem vīriem tāpat kā feldmaršalu Viclebenu, ģenerālpulkvedi Štilpnāgelu, majoru Ercenu un padomnieku Donaņi, nošāva. Es pats sabiju Gestapo cietumā deviņus mēnešus, gandrīz visu laiku vieninieka kamerā. Mani vairākkārt pratināja. Bet jau no pirmās reizes nojautu, ka Gestapo nav īstu pierādījumu pret mani. Neklausīju uzaicinājumam nekavēt laiku un atzities.

Tā mani turpināja pratināt. Sākumā tikai ar vārdiem. Tad ar vardarbību. Mana pratinātāja Habekera sekretāre — gadus divdesmit veca meitene — kopā ar savu šefu sita man sejā, kamēr stāvēju viņu priekšā saslēgtām rokām, nevarēdams pretoties. Kad arī sitieni nedeva panākumus, mani sāka mocīt. Vispirms maniem pirkstiem uzmauca aparātu, kas dūra miesā ērkšķus. Tad apmēram tādu pašu ierīci uzmauca kājām. Tad visu augumu stalpīja uz moku rata. Mani uzsēja tādām kā šūpolēm un atkārtoti no muguras puses sita ar smagu vāli. Pēc katra sitiena kritu uz priekšu, atsisdamies ar seju pret klonu.

Tomēr neatzinos. Beidzot uz ilgu laiku zaudēju samaņu. Vairākas dienas nevarēju piecelties no gultas. Tad viss sākās no gala.

Beidzot, lai izbeigtu mokas, pastāstīju, ka esmu dzirdējis par kādu nodomu iespaidot Hitleru samazināt savu varu pār armiju. Gestapo samierinājās ar šo atzīšanos, kas bija pietiekama, lai mani pakārtu, un nemaz nemēģināja izdabūt tuvākus sīkumus.

1945. gada februārī mani tiesāja tā sauktā tautas tiesa, ko nacisti bija iecēluši politisku gadījumu izspriešanai. Iekams mana prāva iesākās, amerikāņu gaisa uzbrukumā sagrāva tiesas namu. Kad prāvu beidzot 16. martā atjaunoja, raksturoju mocības, kādas esmu pārcietis. Pats biju pārsteigts par to, ka mani attaisnoja.

Tomēr brīvs netiku. Mani noveda atpakaļ cietumā un tur pastāstīja, ka tiesas spriedums bijis aplams un ka to ievēros tikai tiktāl, ka mani nekārs, kā citus sazvērniekus, bet nošaus.

Pēc dažām dienām mani aizveda Flosenburgas koncentrācijas nometnē. Tā bija viena no tā sauktajām iznīcināšanas nometnēm. Bet amerikāņu spēki tuvojās un mani pārveda uz Dachavu, pēc tam uz citu nometni pie Innsbrukas. Kad amerikāņi atkal tuvojās, tad mani kopā ar daudziem citiem veda uz Pustertāli, kur kopā ar mācītāju Nīmellēru mani beidzot atbrīvoja amerikāņi.

Šausmu minūtes gaisā

Kādas amerikāņu gaisa transporta vienības jauns virsnieks, kam bija apnicis pārvadāt civilistus, klēpju sunīšus un līdzīgus pasažierus Tālajos austrumos, kamēr viņa biedri bija iesaistīti frontes dienestā, reiz aiz gara laika un ignuma izdomāja diezgan baigu triku, ar ko līdz nāvei pārbiedēja savus nemīlāmos pasažierus.

Pirms lidojuma viņš bija savācis lielāku skaitu tukšu alus un viskija pudeļu. Kad lidmašīna kādu laiku jau bija ceļā, viņš pavēra durvtiņas no apkalpes telpas uz pasažieru telpu un pa vidējo eju aizslīdināja uz lidmašīnas asti dažas tukšas alus pudeles. Pēc minūtēm piecpadsmit lidotājs paņēmienu atkārtoja un pasažieros ievēroja jau manāmu uztraukumu. To pašu leitnants atkārtoja vēl dažas reizes, tikai biežāk, līdz alus pudeļu vietā parādījās arī tukša viskija pudele. Pēc tam leitnants izstreipuļoja no kabīnes un, pie sevis muldēdams, iztenterēja cauri pasažieru telpai, lai noliktos nosnausties uz lidmašīnas astē nokrauto izplētņu kaudzes. Visbeidzot leitnanta biedrs, otrs pilots, sekoja savam priekšniekam un arī likās uz acs, bet pa to laiku abu trešais kolēģa — navigātors, kas pats par sevi bija arī labs pilots, aiz slēgtajām apkalpes telpas durvīm vēl drusku sašūpoja un pamētāja lidmašīnu — lai efekts būtu pilnīgāks . . .

Viegli iedomāties, ko pārdzīvoja pa visu šo pakāpeniskās „spīdzināšanas" laiku lidmašīnas pasažieri ar saviem klēpju sunīšiem.

Indiāņu skaits atkal aug

Pēc ASV statistikas pārvaldes ziņām indiāņu skaits katru gadu pieaugot par 1% un šogad Savienotajās Valstīs bijis jau 426.372 indiāņu. Pirmās oficiālās tautu skaitīšanas laikā 1870. g. to skaits bijis tikai 225.000. Pavisam pastāv vēl ap 20 dažādu indiāņu cilšu, kas pa lielākai daļai dzīvo Savienoto Valstu rietumos un dienvidrietumos, sevišķos indiāņu rezervātos. Arī indiāņu saimnieciskais stāvoklis ievērojami uzlabojies kopš tā laika, kad viņi par vienu mucu degvīna pārdeva „baltajam vīram" Menhetenas salu, uz kuras uzcelta lielākā daļa Ņujorkas. Indiāņiem pašreiz pieder 22 miljoni hektaru zemes apm. 260 miljonu dolaru vērtībā. Dažos no šiem indiāņu zemes īpašumiem atrodas ļoti vērtīgi naftas avoti, kas dažus modernos skalpu mednieku pēctečus padarījuši par miljonāriem. Lai neatgadītos atkal tādas lietas, kā ar Menhetenas pussalu, valdība noteikusi, ka indiāņi drīkst pārdot zemi vienīgi ar iekšlietu ministrijas atļauju.

Otrādi

Kāds ungāru zēns reiz nokļuva Tirolē. Paklausot saviem vecākiem, viņš atstāja Budapeštu tādēļ, lai iemācītos vācu valodu. Kad pēc gada vecāki apciemoja savu dēlu, tie bija ļoti pārsteigti: zēns vāciski neprata ne vārda, bet mazā tiroliešu ciema laudis labi runāja ungāriski! Lai-raksts „Die Neue Zeitung" līdzīgu kuriozu zin pastāstīt arī par sportu. Nesen kādas amerikāņu vienības komandants ieradās Augšbavārijā, lai vērotu, kā karavīri vācu zēniem māca amerikāņu nacionālo sporta spēli bezbolu. Visi bezbola piederumi tomēr bija aizmirsti, bet bavāriešu zēni pašreiz ar karavīriem spēlēja — futbolu . . .

Augļu dārzs ar 1000 lidmašīnām

Pasaules lielākais augļu dārzs atrodas Padomju Savienībā, Kubaņas stepē. Tā platība ir 50 kv. km, un tajā atrodas 200.000 augļu koku, 40 dažādu ābolu, 20 plūmju, 20 ķiršu šķirņu utt. Pie plantācijas iekārtota vinrūpnīca, mākslīgā medus fabrika un konservu fabrika. Uzņēmuma rīcībā ir 4000 preču vagonu, 2000 trīstonnīgo automobiļu un 1000 transporta lidmašīnu.

Zemūdens džips

No Annapolisas, Merilendas štatā, ziņo, ka ASV kara flotes iestādes izmēģinājušas jaunu džipa paveidu, kas zināmā mērā atgādina zemūdeni. Automobilis spēj pusotras stundas kustēties uz priekšu zem ūdens, virspusē paliekot tikai pasažieru galvām, gaisa pievadam un izpūšamai caurulei.

DĪPĪŠU PASAKA — 3.

Vecais abru taisītājs

Citreiz stāstīju Ērikam pasaku par veco abru taisītāju. Drošs paliek drošs, lai puika saprastu — ņēmu tūlīt no sākuma stāstīt mazlietiņ citādiem vārdiem, nekā rakstīts pasaku grāmatā.

Tā nu stāstīju:

„Reiz dzīvoja vecs vīriņš — abru taisītājs. Viņam pietrūka cigaretes."

„Jā," piekrita Ēriks. „Drošī vien nebija ieskaitīts strādājošos. Kas nu abru taisītājs par strādājošo. Būtu bijis amata vīrs vai policists, vai daiļamatnieks . . ."

Neielaidos pārrunās, bet stāstīju tālāk:

„Viņa nometnē neviens pats arī par naudu cigaretes nepārdeva. Teica: — Cik ilgi tās vācu markas vairs derēs. Mēs mantu neatdodam." Bet kaimiņu nometnē viens liels spekulants sacīja: „Uztaisi man abru, kur torti cept — tad cigaretes dabūsi. — Labi. Vīriņš uztaisījis abru un nesis uz kaimiņiem. Ceļā noguris, nolicies atpūsties — vai dīpīšiem dienu trūkst? Uzlicis abru par apsegu virsū. Atnācis zaķis, lapsa, vilks un lācis. Brīnījušies. — Tavu jauku galdiņu! Nav nekā virsū! Norunājuši katrs ko atnest, lai var mielastu rīkot. Lācis atnesis bišu koku ar visu saldo medu, vilks atnesis treknu aunu, lapsa lielu zosi, zaķis kāpostu galvu. Un nu zvēri mielojās.

Bet vecais vīriņš zem abras sāk grozīties. Cozījās, grozījās. Zvēri brīnījās. Pēdīgi izbijās — laida katrs ko mācēdams krūmos. Veceajam abru taisītājam palika medus, auns un zoss, ko iemainīt pret cigaretēm. Par kāpostu galvu neviens smēķus nedeva. To viņš aizsvieda prom — lai pievāc švābi."

„Tad tas būs agrāk bijis," sacīja Ēriks. „Tagad, kad jaunās devas, neviens dīpītis vairs kāpostu galvu projam nesviedīs."

Dīpītis L.

Sludinājumi

Mūsu mīļais dēls
agr. EDGARS SKUDRA
miris 1946. g. 12. novembrī.
Apglabāts Rīdas kapos (Augšaustrijā).
Dziļās sērās vecāki
J. un A. Skudras,
DP Camp 701, Ried 1. J. Oberösterreich. 6.

Piederīgos un paziņas meklē **Jānis Vjaksa,** dz. 1. 5. 1918. Preiļu pag. Lielrumpjos: DP Camp Rebdorf, bei Eichstätt. 7

Annu Juškēvici, dz. Jankevici, un dēlu Hariju (Ojāru) no Rīgas, Slokas ielas, Jēkabu Juškēvicu, Zinaīdu Duburi un Žani Dupuru no Licmanštadtes meklē **Aleksandrs Juškēvics:** DP Camp Märzfeld - Moorenbrunn über Feucht, Bayern (13a). 8

„LATVIJAS" ABONEMENTS

maksā 4.— RM mēnesī. Sludinājumu maksa: 2.— RM par sludinājuma rindu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām 4.— RM, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b), Günzburg/D., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Neizlietotus manuskriptus, ja nav pieliktas pastmarkas atpakaļ sūtīšanai, neuzglabā.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.